Μετεκλογικό κείμενο της Α.Κ. Αθήνας: ή Αντίσταση ή «Αντιπολίτευση»Όλα τα επίδικα με όρους Αντίστασης & Δημιουργίας. Καμιά εκτροπή κινηματικής δράσης σε κοινοβουλευτική.

Ο πόλος που αλλάζει την κοινωνία προς την ελευθερία είναι τα κινήματα με την πολύμορφη και πολυεπίπεδη δράση τους. Είναι οι αγώνες των κινημάτων που επανυφαίνουν τις κοινωνικές σχέσεις σε ριζοσπαστική κατεύθυνση, αλλάζουν τους συσχετισμούς δύναμης με την κυρίαρχη εξουσία του κράτους και του κεφαλαίου και αντανακλούν κοινωνικές κατακτήσεις στους κρατικούς θεσμούς.

Η ολοκλήρωση του κύκλου των κινημάτων των ετών 2008-2013 οδήγησε σε μια στροφή της κοινωνίας ξανά προς τους θεσμούς της κρατικής αντιπροσώπευσης. Ακόμη και αυτή η άμπωτη των κινημάτων ήταν όμως αρκετή για να εκλέξει κυβέρνηση της Αριστεράς.

Με τις εκλογές του Μαΐου του 2023 ολοκληρώνεται μία περίοδος ύφεσης των κινημάτων και ταυτόχρονα ξεκινά μία περίοδος κρίσης των θεσμών αντιπροσώπευσης, βαθύτερης όμως από κάθε άλλη φορά. Στη νέα αυτή περίοδο είναι στο χέρι μας να οικοδομήσουμε τα κινήματα με τα οποία θα περάσουμε στην επίθεση. Απαραίτητος όρος γι’ αυτό είναι η αντίσταση στη βάση της κοινωνίας κόντρα σε κάθε μορφής αντιπροσώπευση. Είναι όμως και η κοινωνική δημιουργία με την επανασυσπείρωση της κοινωνίας σε κοινοτικές δομές και σχέσεις που θα συγκροτούν τη ζωή πέρα από τον κόσμο του κράτους και του κεφαλαίου και θα θέτουν απειλητικά ζήτημα

επανάστασης απέναντι στην κυρίαρχη εξουσία.

Σε συνθήκες ρεαλισμού της κυριαρχίας του Κεφαλαίου…

«Στις εκλογές που έπονται δεν υπάρχει κανένα στοιχείο πολιτικής και κομματικής αντιπαράθεσης, παρά μόνο αυτή για τη νομή της κυβερνητικής εξουσίας ξεμαγεμένη από κάθε μικρή ή μεγάλη υπόσχεση/αυταπάτη»

Λόγια σαν αυτά γράφαμε στην «προεκλογική» μας ανακοίνωση και πράγματι τα όρια αντιπαράθεσης μεταξύ των κομμάτων ήταν δυσδιάκριτα μιας και η επιλογή του «νικητή» ήταν προαποφασισμένη από το σύστημα, αλλά και από την ευρεία λαϊκή συναίνεση που αυτό επέτυχε με συγκεκριμένους τρόπους, μετατρέποντας το κράτος χωροφύλακα σε κράτος κατασκευής συναίνεσης μέσω των ΜΜΕ και κράτος πελατειακού τύπου φροντίδας για τους υπηκόους του.

Η απόδραση της πολιτικής των κυβερνήσεων και η υποκατάστασή της από την κυβερνησιμότητα και την διαχειρισιμότητα της πολιτικής του κεφαλαίου, δημιουργούν ένα περιβάλλον ενός μονόδρομου κυβερνητικής τακτικής και μια πορεία προς έναν δημοκρατικό «ολοκληρωτισμό». Το περιβάλλον αυτό συνιστά ωστόσο και κατάληξη της ολοκλήρωσης της θεσμοποίησης του κόσμου του κεφαλαίου μέσω του κράτους σε κάθε πτυχή της ζωής και της κρατικής καταστολής κάθε εναλλακτικής ως αντίθετης με την -καπιταλιστική φυσικά- ανάπτυξη στην οποία ομνύουν όλες οι δυνάμεις της αντιπροσώπευσης.

Ωστόσο τα εκλογικά αποτελέσματα εκφράζουν, αποτυπώνουν και νομιμοποιούν τελικά το είδος και τον χαρακτήρα της κυριαρχίας απέναντι στην κοινωνία και από αυτή την άποψη δεν μας αφήνουν αδιάφορους για την στρατηγική και τακτική της αντίστασης.

Ο μεγάλος ηττημένος των εκλογών ήταν χωρίς καμιά αμφιβολία η Αριστερά και ιδιαίτερα ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α, ο οποίος εξάντλησε και εξαντλήθηκε σε μια γλώσσα και ένα λόγο έξω από τον ρυθμό της εποχής και μιας κριτικής σε ένα υπάρχον που δεν υπήρχε. Αυτή η ήττα ξεκινάει από το 2015 και ολοκληρώθηκε οριστικά στις

τελευταίες εκλογές και η οποία ήττα είναι στρατηγικής σημασίας για την αριστερή αντιπροσώπευση.

Το **συμπέρασμα** όμως που αφορά όλους εμάς είναι ότι σε έναν κόσμο κυριαρχίας της εξατομίκευσης, της διάλυσης κάθε δεσμού και επικράτησης του ρεαλισμού ως χυδαιότητας, τα καταφύγια παλαιών αφηγημάτων, γενικεύσεων, και λαϊκισμών είναι απολύτως αναποτελεσματικά. Αυτή η συγκεκριμένη κοινωνική διαφοροποίηση επέτρεψε στην κοινοβουλευτική Δεξιά, όχι απλά μια εκλογική νίκη, αλλά και μια ιδεολογική και πολιτική ηγεμονία που δεν είναι άλλη από την ψυχρή και ορθολογική διαχείριση του ρεαλισμού της κυριαρχίας του κεφαλαίου.

Αυτός ο καπιταλιστικός ρεαλισμός έφερε και κάποια απόνερα που δεν μπορούν να μας αφήσουν αδιάφορους. Αντιθέτως.

…και της ακροδεξιάς στροφής

Εκτός, ή μάλλον διαμέσου της ακροδεξιάς στροφής στο δημόσιο λόγο αποτυπώνεται μια δεξιά στροφή στο πολιτικό σύστημα παγκοσμίως και ιδίως στην Ευρώπη. **Το μέγεθος της ακροδεξιάς στροφής πάντως μπορεί να αποτυπωθεί και με τα πρόσφατα εκλογικά αποτελέσματα.** Πέρα από την ισχυροποίηση της ΝΔ, η οποία στην διακυβέρνησή της υιοθέτησε ακροδεξιά δόγματα και τα μετουσίωσε σε υπεύθυνη και σοβαρή κρατική πολιτική, μορφώματα σαν το κόμμα του Βελόπουλου, το κόμμα ΝΙΚΗ, το κόμμα Σπαρτιάτες, που στήριξε ο Κασιδιάρης μέσα από τη φυλακή, και άλλες ακροδεξιές παρατάξεις πήραν πολύ μεγαλύτερα ποσοστά.

Είναι γνωστό -αν εξαιρέσουμε τα συλλαλητήρια για το Μακεδονικό- πως οι φασίστες δεν καταφέρνουν να οργανώσουν και να στήσουν κάτι στον δημόσιο χώρο και στον δρόμο. Αυτό δεν οφείλεται μόνο στην απουσία της Χ.Α, αλλά και στο γεγονός πως ο λόγος και τα νοήματα που παράγουν δεν μπορούν να σταθούν εκεί. Κάτι τέτοιο επ’ ουδενί δε σημαίνει ότι δεν πρέπει να είμαστε σε ετοιμότητα. Ωστόσο, μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κερδίζουν κόσμο και παρότι δεν τον οργανώνουν, τον αποβλακώνουν, τον ποτίζουν συνεχώς δηλητήριο και τον

διαμορφώνουν ως τον χρήσιμο ηλίθιο που μπορούν να χρησιμοποιήσουν όποτε αποφασίσουν να εξέλθουν στον δημόσιο χώρο.

Σε αντίθεση με τον ανθρωπότυπο της Χ.Α, το κοινό των νεοφασιστών δεν είναι ούτε ακτιβίστικο ούτε οργανωμένο, σαφώς και δεν είναι λιγότερο επικίνδυνο, καθώς διαμορφώνει ψυχοσύνθεση αντισυστημικότητας και σε μέλλουσες κοινωνικές εκρήξεις, σε επόμενες κρίσεις του συστήματος, ο δρόμος τους περιμένει.

…είναι η ώρα της επανασύνταξης με τον κόσμο του αγώνα

Η νίκη της Νέας Δημοκρατίας, όπως και η ήττα του ΣΥ.PIZ.A, συνιστούν απότοκο της πλέον αναπόδραστης και ανεπίστρεπτης κρίσης των αντιπροσωπευτικών θεσμών. Μπορεί μια τέτοια βαθιά κρίση να εκφράστηκε με το ποσοστό-ρεκόρ της αποχής, το οποίο από εδώ και πέρα μόνο θα διευρύνεται. Συνιστά όμως αποτέλεσμα των διεργασιών που λαμβάνουν χώρα στη βάση της κοινωνίας και με βάση τις οποίες τεράστιες κοινωνικές ομάδες σε όλες τις ηλικίες κάτω των 40 ετών αποστοιχίζονται πλέον τελειωτικά και χωρίς επιστροφή από την αντιπροσωπευτική πολιτική. Η αποστοίχιση αυτή δεν συνεπάγεται την επιστροφή των μαζών στους κοινωνικούς αγώνες. Η κοινωνία έχει αλλάξει άρδην από τον προηγούμενο κύκλο μετωπικής σύγκρουσης με το καθεστώς.

Παρ’ όλες τις φωτεινές εκλάμψεις τους, όπως η υποδοχή των προσφύγων το 2015, του κοινωνικού τείχους κατά της Χρυσής Αυγής το 2020 και των επιμέρους φοιτητικών, εργατικών και οικολογικών αγώνων, σε όλη αυτή τη δεκαετία τα κινήματα κατέγραψαν μία αδυναμία διάχυσης σε όλη την κοινωνία, που θα τα καθιστούσε ξανά επικίνδυνα για την κυρίαρχη εξουσία. Παρόλα αυτά, διατήρησαν σε μεγάλο βαθμό τις δομές κυκλοφορίας της δύναμής τους, που αποτελούν τη βάση για να επανακτήσουν γρήγορα το χαμένο έδαφος στον δημόσιο χώρο.

Οι αγώνες μας οφείλουν να ξεδιπλωθούν ταυτόχρονα σε τρεις ομόκεντρους πολιτικούς κύκλους: (α) επανασυσπείρωση και

ανασυγκρότηση των οργανώσεών μας σε προσαρμογή με τις νέες κοινωνικές συνθήκες, (β) ανασυγκρότηση του κινήματος με επίκεντρο την δικτύωση γύρω από ένα μεταβατικό πολιτικό πλαίσιο για την ανατροπή, και (γ) προετοιμασία για την μετατροπή των επερχόμενων εξεγέρσεων σε επαναστατική απειλή για την κυριαρχία.

Μετά τις εκλογές και την επανανομιμοποίηση της κυβερνητικής εξουσίας ο κυρίαρχος θα προσπαθήσει να διευρύνει της εξουσία του περιορίζοντας τον δημόσιο χώρο να καταστείλει και να ελέγξει κάθε αντίσταση, να υπηρετήσει την κερδοσκοπία λεηλατώντας την εργασία, το περιβάλλον, την ενέργεια εξατομικεύοντας και τεμαχίζοντας την ίδια τη ζωή. Έχοντας η κυβέρνηση στα χέρια της ένα διεφθαρμένο κράτος και μια μαφιόζικη ΕΥΠ δίπλα στις αστυνομικές δυνάμεις, θα προσπαθήσει να επιβάλλει νέες προσταγές.

Με τις παρούσες συνθήκες κυριαρχίας ανοίγεται μπροστά μας ένας δρόμος αγώνα και ευθυνών για τα βασικά επίδικα που αυτή τη φορά οφείλουμε να τα προσεγγίσουμε με όρους Αντίστασης και με αυτό τον τρόπο να κάνουμε την είσοδό μας στην επερχόμενη εξέγερση.

–**Δεν ξεχνάμε και δεν συγχωρούμε** τα κρατικά εγκλήματα στα Τέμπη και στην Πύλο.

–**Φράχτης του Έβρου:** Ένα τείχος όπου διευρύνει τον υγρό τάφο του Αιγαίου για κάθε κατατρεγμένο και αποκλεισμένο αυτού του κόσμου. Αυτά τα 140.000 μέτρα λεπιδοφόρου συρματοπλέγματος, που Αριστερά και Δεξιά συναγωνίζονται να επεκτείνουν, είναι υπεύθυνα για το ναυάγιο της Πύλου.

–**Εξορύξεις:** Ενώ η El Dorado συνεχίζει την καταστροφή στις Σκουριές με την άδεια της προηγούμενης κυβέρνησης και η προετοιμάζεται η λεηλασία της Ηπείρου, η μεγάλη ιδέα της γενίκευσης των εξορύξεων βρίσκει σε πλήρη συμφωνία την πλειοψηφία των κομμάτων από Αριστερά-Δεξιά .

–**Ενεργειακό-Ακρίβεια:** Το μόνο που μένει στους επίδοξους

κυβερνητικούς είναι η διαχείριση της ενέργειας και της ακρίβειας και η τροφοδότηση των αποθηκευτικών χώρων των κερδοσκόπων με περισσότερη ενέργεια και κέρδη.

–**Εργασιακό:** Φρόντισαν με ιδιαίτερο ζήλο να εκτοπίσουν την Εργασία από κάθε παραγωγική δραστηριότητα, να την τεμαχίσουν-ελαστικοποιήσουν, να την μερικοποιήσουν και να την παραδώσουν στο εφοδιαστικό κεφάλαιο. Αυτή την Εργασία και με αυτούς τους όρους καλούνται να διαχειριστούν τα κυβερνητικά κόμματα.

–**Ανάπτυξη.** Επενδύσεις και ιδιωτικοποιήσεις συγκροτούν την μοναδική προοπτική για όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα αφού έχουν ήδη φροντίσει να εντάξουν στο ΤΑΙΠΕΔ ότι είναι δυνατό να πουληθεί.

–**Καταστολή**. Η παρούσα κυβέρνηση ολοκλήρωσε ό,τι η προηγούμενη είχε αρχίσει σε επίπεδο καταλήψεων, διωγμών και κρατικής τρομοκρατίας και είναι έτοιμοι για νέα δολοφονική εξόρμηση σε μετανάστ(ρι)ες, ανέργους/ες, αλλά και ενάντια στη νεολαία.

Αυτό, όμως, που σιγοβράζει είναι αυτό που θα κληθούν σύντομα οι κυβερνητικοί να αντιμετωπίσουν. Η νεολαία έχει αηδιάσει βλέποντας το τείχος του αποκλεισμού μπροστά της. Οι κατώτερες τάξεις δεν έχουν άλλα περιθώρια επιβίωσης, αλλά και η κοινωνία γενικότερα βρίσκεται μια στιγμή πριν από την μεγάλη αποσυμπίεση. Τα σύγχρονα κινήματα διεκδικούν τον δημόσιο χώρο πέρα από κόμματα, συνδικάτα και παραδοσιακές δομές διαπραγμάτευσης και εμείς δε μπορούμε παρά να συντασσόμαστε με αυτή την προοπτική για ένα ελεύθερο, δημόσιο και κοινωνικό έδαφος πέρα από τις εκλογές.

Δημοκρατία δεν υπάρχει. Αλλαγές σε κοινοβουλευτικό επίπεδο δεν μπορούν να γίνουν. Οι αυταπάτες τελειώνουν. Για όσους θέλουν να αλλάξουν τα πράγματα, η επανάσταση εναντίον του υπάρχοντος κοινωνικού καθεστώτος είναι εφικτή. Ας προετοιμαστούμε για όλα συμμετέχοντας στον σύγχρονο αντιεξουσιαστικό αγώνα με συγκεκριμένες προτάσεις, πολιτικά προτάγματα, σχέσεις και δομές.

Ήδη, οι σύγχρονες εξεγέρσεις έχουν κάνει την εμφάνισή τους και σύντομα θα κληθούμε να απαντήσουμε αν και πως θα συμμετέχουμε σε αυτό που κοινωνική πλειοψηφία θα διεκδικήσει.

- Ούτε αναθέσεις ούτε υποταγή
- Να πάρουμε στα χέρια μας την ίδια τη ζωή
- Με την Άμεση Δημοκρατία για την Κοινωνική Αντιεξουσία

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

Αντιεξουσιαστική Κίνηση – ΕΚΛΟΓΕΣ 2023: Επιστροφή στα βασικά επίδικα

Στις εκλογές που έπονται δεν υπάρχει κανένα στοιχείο πολιτικής και κομματικής αντιπαράθεσης, παρά μόνο αυτή για τη νομή της κυβερνητικής εξουσίας ξεμαγεμένη από κάθε μικρή ή μεγάλη υπόσχεση/αυταπάτη.
Στρατηγικό κέντρο αυτής της υπόσχεσης ήταν και είναι η κρατική διαχείριση-κυβερνησιμότητα, επενδεδυμένη πάντα με εξωραϊστικά αφηγήματα. “Αποχουντοποίηση”, αλλαγή και κοινωνικό κράτος, εκσυγχρονιστικό κράτος και ανάπτυξη, επανίδρυση του κράτους, “λεφτά υπάρχουν”, κράτος χρεοκοπίας και εκτάκτου ανάγκης, αντιμονοπωλιακό, αντιμνημονιακό και κοινωνικό κράτος, επιτελικό κράτος κ.ο.κ.
Σε καμία από αυτές τις περιόδους το Ελληνικό Κράτος δεν έπαψε

να αποκαλύπτει σε κρίσιμες στιγμές του κοινωνικού ανταγωνισμού το πραγματικό του πρόσωπο. Διεφθαρμένο, ρουσφετολογικό, πελατειακό, ληστάρχικό, εγκληματικό και Greek Mafia.
Ήταν ο Δεκέμβρης του 2008, οι πλατείες του '12, ο πάτος του Αιγαίου, και το έγκλημα στα Τέμπη που τράβηξαν με εκκωφαντικό τρόπο το χαλί της σαγηνευτικής απάτης όλων των προεκλογικών προσδιορισμών του κράτους.
Θα το πούμε για άλλη μια φορά: Το κράτος από την ουσία του δεν μεταλλάσσεται. Αντιθέτως, συσσωρεύει διαδοχικά την εμπειρία της προσταγής και ταυτόχρονα προσλαμβάνει ισχύ από όλες ανεξαιρέτως τις πολιτικές που επιδιώκουν την διαχείρισή του. Δεν καταλαμβάνεται αλλά καταλαμβάνει. Οι επίδοξοι διαχειριστές σε αυτή την πραγματικότητα μας καλούν να ανταποκριθούμε να συμμετέχουμε και να συνυπογράψουμε μέρα-μεσημέρι.
Όσο εξειδικεύεται η παραπάνω γενική οπτική στα επίδικα των κοινωνικών μετώπων τόσο η σαγήνη του ψέματος γίνεται πιο επαίσχυντη. Και για του λόγου το αληθές ή για την άρση κάθε αντιπαράθεσης μεταξύ δεξιάς και αριστεράς -μεταξύ Ν. Δημοκρατίας και Σύριζα ή εν δυνάμει κομμάτων τύπου Σύριζα- αυτός επιβεβαιώνεται και από τα παρακάτω:
– Φράχτης του Έβρου. Ένα τείχος όπου διευρύνει τον υγρό τάφο του Αιγαίου για κάθε κατατρεγμένο και αποκλεισμένο αυτού του κόσμου. Αυτά τα 140.000 μέτρα λεπιδοφόρου συρματοπλέγματος αριστερά και δεξιά συναγωνίζονται να επεκτείνουν.
– Εξορύξεις. Ενώ η El Dorado. Συνεχίζει την καταστροφή στις Σκουριές με την άδεια της προηγούμενης κυβέρνησης, η μεγάλη ιδέα της γενίκευσης των εξορύξεων βρίσκει σε πλήρη συμφωνία την πλειοψηφία των κομμάτων από αριστερά-δεξιά .
– Ενεργειακό-Ακρίβεια. Το μόνο που μένει στους επίδοξους κυβερνητικούς είναι η διαχείριση της ενέργειας και της ακρίβειας και η τροφοδότηση των αποθηκευτικών χώρων των κερδοσκόπων με περισσότερη ενέργεια και κέρδη.
– Εργασιακό. Φρόντισαν με ιδιαίτερο ζήλο να εκτοπίσουν την Εργασία από κάθε παραγωγική δραστηριότητα, να την τεμαχίσουν-ελαστικοποιήσουν, να την μερικοποιήσουν και να την παραδώσουν στο εφοδιαστικό κεφάλαιο. Αυτή την Εργασία και με αυτούς τους όρους καλούνται να διαχειριστούν τα κυβερνητικά κόμματα.
– Ανάπτυξη. Επενδύσεις και ιδιωτικοποιήσεις συγκροτούν την μοναδική προοπτική για όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα αφού έχουν ήδη φροντίσει να εντάξουν στο ΤΑΙΠΕΔ ότι είναι δυνατό να πουληθεί.

– Καταστολή. Η παρούσα κυβέρνηση ολοκλήρωσε ότι η προηγούμενη είχε αρχίσει σε επίπεδο καταλήψεων, διωγμών και κρατικής τρομοκρατίας και είναι έτοιμοι για νέα δολοφονική εξόρμηση σε μετανάστ(ρι)ες, ανέργους/ες αλλά και ενάντια στη νεολαία που θα βρουν σύντομα μπροστά τους.
Η πολιτική κατάσταση των από πάνω, μια κατάσταση Βαϊμάρης έλλειψης κάθε πολιτικού νοήματος και ενδιαφέροντος, την οποία βιώνουμε και είναι μόνο αυτό που φαίνεται και αυτό που η κοινωνία με την κυνική αποστασιοποίησή της καταγγέλλει. Είναι οι μόνες εκλογές τόσο αδιάφορες και άδειες από περιεχόμενο, νόημα και φυσική παρουσία, που από την επόμενη μέρα θα κυλήσουν τα πράγματα σαν να μην είχε συμβεί τίποτα. Αφού ακόμη και οι νικητές είναι προαποφασισμένοι σε αυτή την πιο μίζερη εκλογική διαδικασία από την μεταπολίτευση μέχρι σήμερα.
Αυτό, όμως, που σιγοβράζει είναι αυτό που θα κληθούν σύντομα οι κυβερνητικοί να αντιμετωπίσουν. Η νεολαία έχει αηδιάσει βλέποντας το τείχος του αποκλεισμού μπροστά τους. Οι κατώτερες τάξεις δεν έχουν άλλα περιθώρια επιβίωσης, αλλά και η κοινωνία γενικότερα βρίσκεται σε κατάσταση μιας στιγμής πριν από την μεγάλη αποσυμπίεση.
Τα σύγχρονα κινήματα διεκδικούν το δημόσιο χώρο πέρα από κόμματα, συνδικάτα και παραδοσιακές δομές διαπραγμάτευσης και εμείς συντασσόμαστε με αυτή την προοπτική για ένα ελεύθερο, δημόσιο και κοινωνικό έδαφος πέρα από τις εκλογές.
Ήδη οι σύγχρονες εξεγέρσεις έχουν κάνει την εμφάνισή τους και σύντομα θα κληθούμε να απαντήσουμε αν και πως θα συμμετέχουμε σε αυτό που κοινωνική πλειοψηφία θα διεκδικήσει. Ας προετοιμαστούμε.

- ΟΥΤΕ ΑΝΑΘΕΣΕΙΣ ΟΥΤΕ ΥΠΟΤΑΓΗ
- ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΑΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

- ΜΕ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑ

Αντιεξουσιαστική Κίνηση

Το πιο σταθερό πόδι τής πολιτικής ετερονομίας: Η αντιπροσωπευτική δημοκρατία

Του Γιώργου Κτενά

Το μουδιασμένο ενδιαφέρον που προέκυψε για τις εκλογές συνοδεύτηκε από μια στοιχειώδη αναπλαισίωση της νομιμοποίησης που έχουν τα κόμματα εξουσίας, αλλά σε περιβάλλον ευρύτερης περιφρόνησης προς το πολιτικό σύστημα. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό αφορά το σώριασμα της ονειροφαντασίας που είχε δημιουργήσει η Αριστερά, καθώς οι ρεφορμιστικές προτάσεις και πολιτικές δεν ξέφυγαν ποτέ από τα στενά όρια της σοσιαλδημοκρατίας (όπως συμβαίνει παγκόσμια). Παρόλα αυτά κατάφερε να αφομοιώσει στην πρώτη κυβερνητική πορεία προς την εξουσία ένα μεγάλο μέρος τής κινηματικής πρακτικής και δράσης, αν και ποτέ δεν ήταν ή έγινε πολιτικός φορέας έκφρασης κινημάτων. Γιατί υπήρξαν (και υπάρχουν ακόμα) πολιτικά υποκείμενα που πίστεψαν ότι τα ζητήματα που είχαν αναδειχθεί κοινωνικά, θα μπορούσαν να βρουν αυθόρμητη θεσμική λύση. Αυτή η εξέλιξη έφερε σε έναν βαθμό την αύξηση της ταχύτητας για την ήττα των κινημάτων.

Το έλλειμμα κριτικής στο κυρίαρχο φαντασιακό δεν ξεμακιγιάρει τις πραγματικές συνθήκες που πρέπει να αμφισβητήσουν και να συγκρουστούν με την κανονικότητα της ανάθεσης, του κρατισμού, των αναλλοίωτων θεσμίσεων σε δεξιό ή αριστερό κυβερνητισμό. Αρκεί να σκεφτούμε ότι η πιο ακραία εκδοχή θεσμικής κριτικής (που πολλές φορές γοητεύει και τους αναρχικούς) αφορά το σχήμα τού διαλεκτικού υλισμού με τη βάση (-Οικονομία) και το εποικοδόμημα (-Πολιτική εξουσία). Άρα μετασχηματίζοντας τις σχέσεις παραγωγής θα αλλάξει νομοτελειακά και η πολιτική εξουσία -πιάσε το αυγό και κούρεφ’ το δηλαδή. Είναι

διαφορετικό το πλαίσιο λειτουργίας του κοινοβουλευτισμού (πολλές φορές και του εξωκοινοβουλευτισμού) και διαφορετικό εκείνο τής προεικόνισης της νέας πραγματικότητας που θέλουμε να δημιουργήσουμε. Ευτυχώς που το ζαπατίστικο μοντέλο αποκατέστησε πολιτικά την προεικόνιση στον αισθητό κόσμο. Τον υλικό κόσμο, για να μιλήσουμε με τη δική τους γλώσσα.

Γιατί είναι η κάθετη μορφή οργάνωσης στον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις και η οριζόντια στον εθελοντισμό που δημιουργούν τη γραφειοκρατία εντός των μεγάλων ή μικρών κομματικών μηχανισμών, με αποτέλεσμα να θέλουν να εκφράσουν την κοινωνία αλλά να μην παρατηρούν ότι η κοινωνία λείπει. Κι εδώ, προφανώς, έχει ενδιαφέρον το κάλεσμα της Αντιεξουσιαστικής Κίνησης που βάζει ως επίκεντρο εναλλακτικής την Αντιεξουσιαστική Συνέλευση, για την αυτεξούσια κατάκτηση της προοπτικής με βάση την οριζοντιότητα, την αυτοοργάνωση, την αντι-ιεραρχία. Ως μια δυναμική και διαρκώς αυτοθεσμίζουσα δομή και όχι ως μια τεχνική ιδεολογική φιλελεύθερη κατασκευή των πλασιέ της επανάστασης, που αθροίζουν ατομικές γνώμες.

Να βρεθούμε ακροθιγώς σε εκλογικά μονοπάτια: Η ψήφος στις εκλογές δεν εκφράζει μια άποψη αλλά, αντίθετα, αναθέτει μια εντολή – Η ανάθεση εξουσίας υπάρχει σε αστικό και δημόσιο δίκαιο (-το δημόσιο αφορά την κοινοβουλευτική εντολή), μόνο που στη δεύτερη συνθήκη δεν υπάρχει λογοδοσία. Άρα η αντιπροσωπευτική δημοκρατία (είτε με απλή είτε με αυξημένη αναλογική) αποτελεί το πιο σταθερό πόδι τής πολιτικής ετερονομίας. Για αυτό θα πρέπει να αναδειχτούν τα φαντασιακά που φτύνουν το χτικιό τής ανάθεσης και αναδεικνύουν το Δημόσιο ανάμεσα στο εγκλωβιστικό δίπολο Κρατικό-Ιδιωτικό. Με παράλληλη κατάργηση των τμημάτων της κοινωνίας που παρασιτούν, με αιρετούς και άμεσα ανακλητούς εκπροσώπους, δημιουργία πυρήνων αυτόνομης συνείδησης και οργάνωσης. Μια βαθιά κοινωνική αντιεξουσιαστική διαδικασία που θα απομαγεύσει είτε από την

προσμονή των θεσμικών διευθετήσεων είτε από το μαρξιστικό φαντασιακό, που θέλει τη χειραφέτηση σε οικονομικό και πολιτικό πεδίο να γίνεται σε κεφάλαια. Πάντα μέσω της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Δηλαδή απομάγευση από πρακτικές που δοκιμάζονται σε παγκόσμια κλίμακα εδώ και δύο αιώνες. Και, για όποιον δεν το έχει παρατηρήσει, έχουν διατηρήσει τα κοινωνικά θέματα δύο αιώνες πίσω.

1300 λέξεις για την πολιτική συγκυρία (και τον προσανατολισμό μέσα σε αυτήν)

Η συντακτική ομάδα της Βαβυλωνίας δεν συμμερίζεται αναγκαστικά τις προτάσεις του αρθρογράφου όπως συνοψίζονται στις δύο τελευταίες παραγράφους. Κρίνουμε ωστόσο πως η εκτίμηση και ανάλυση της τρέχουσας πολιτικής συγκυρίας είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα κι εύστοχη και για αυτό τον λόγο προχωρούμε στην δημοσίευση του άρθρου.

του Κωνσταντίνου Λαμπράκη

Μεγάλο τμήμα της αρθρογραφίας και των αναρτήσεων στα social media ερμηνεύουν το όργιο της καταστολής και την επιχείρηση ανάσχεσης των δημοκρατικών κεκτημένων είτε ως ένδειξη κυβερνητικού πανικού, είτε ως προσπάθειες αποπροσανατολισμού από την αποτυχία διαχείρισης της πανδημίας. Νιώθω να μην με πείθει αυτή η ανάγνωση της πραγματικότητας, κυρίως γιατί θεωρώ πως τα τελευταία συμβάντα δεν αποτελούν (δυστυχώς) τόσο συγκυριακές ή στην ροή των γεγονότων επιλογές, αν και γενικά είναι σωστό πως η συγκυρία πάντα εισφέρει στην δυναμική αλληλεπίδραση, αλλά αντανακλούν ένα στρατηγικού τύπου προσανατολισμό της κυβέρνησης.

Ξεκινώ από μια εκτίμηση που δεν θεωρώ πως είναι πολύ μακριά από την πραγματικότητα και μάλλον αποτελεί βασική διαπίστωση στο επιτελείο του Πρωθυπουργού: Αν κάνεις μια έρευνα σήμερα τυχαία στο δρόμο και σταματήσεις 10 ανθρώπους, οι 6 με 7 θα σου δηλώσουν πως διαφωνούν (σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό) με την διαχείριση της πανδημίας και την αστυνομοκρατία και οι 3 με 4 θα σου πουν πως γενικά συμφωνούν ή τέλος πάντων δεν φταίει η κυβέρνηση. Αν, συνεχίζοντας την έρευνα, ρωτήσεις όσους διαφωνούν τι θα ψηφίσουν στις επόμενες εκλογές, η απάντηση που θα λάβεις θα καλύπτει μεγάλο φάσμα, που θα ξεκινάει από το «δεν θα ψηφίσω», «κανέναν» έως 6 με 7 διαφορετικές κομματικές επιλογές. Αντίθετα, για τους λιγότερους που συμφωνούν (ή δεν έχουν πρόβλημα) με την πολιτική της κυβέρνησης το εύρος των επιλογών θα είναι πολύ πιο περιορισμένο και κυρίως συγκεντρωμένο γύρω από την επιλογή της ΝΔ.

Κατά συνέπεια, να το πρώτο πρόβλημα που πρέπει να λάβουμε υπολογίσουμε: Σύμφωνα με την δεδομένη εκλογική κοινωνιολογία, την οποία ενδιαφέρει το επιτελείο του Πρωθυπουργού (και είναι ένα πεδίο πιο στενό από την πολιτική κοινωνιολογία που τείνουμε να σκεφτόμαστε εμείς) η κυβέρνηση διαθέτει μια ευελιξία κινήσεων ακριβώς γιατί υπάρχει μια πολιτική συσπείρωση γύρω της, που το αντίπαλο -και ετερογενές- μπλοκ δε διαθέτει. Γιατί συμβαίνει αυτό; Εδώ χρειάζεται να βάλουμε στην εξίσωση την πολιτική στάση της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Για τον ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί στρατηγική επιλογή να λειτουργήσει αντιπολιτευτικά σε ένα πλαίσιο περιορισμένων προσδοκιών προς το εκλογικό του σώμα (το υπαρκτό και το δυνητικό) ούτως ώστε να μην εγκλωβιστεί πάλι στην ατραπό του 2015: Μεγάλες κοινωνικές προσδοκίες από την εκλογική του νίκη, οι οποίες ναι μεν του παρείχαν δυναμική αλλά περιορίζανε το εύρος των ελιγμών του στην κυβέρνηση και όταν διαψεύστηκαν οδήγησαν στην ταχεία πτώση της επιρροής του. Αυτή η στρατηγική έχει επισημανθεί και στην σχετική επιστημονική βιβλιογραφία: Συμβολές στο πεδίο της πολιτικής επιστήμης[i] επισημαίνουν πως τα καρτελοποιημένα κεντροαριστερά κόμματα, τα οποία

πολιτεύονται σε ένα περιβάλλον νεοφιλελέυθερης και μεταδημοκρατικής σύγκλησης, τείνουν στην στρατηγική των «χαμηλών προσδοκιών» ως την μόνη διέξοδο για να κυβερνήσουν δίχως να εγκλωβιστούν στις προσδοκίες του εκλογικού τους σώματος (ένα πρόβλημα που τα κεντροδεξιά κόμματα δεν αντιμετωπίζουν, καθότι οι πολιτικές της νεοφιλελεύθερης σύγκλησης είναι πιο κοντά στον ιδεολογικό τους πυρήνα). Με πιο απλά λόγια, ο ΣΥΡΙΖΑ αναμένει την φθορά της ΝΔ ώστε να φαντάζει ως μόνη (ρεαλιστική) λύση μια κεντροαριστερή διακυβέρνηση (πιθανά με το ΚΙΝΑΛ), όχι βέβαια με την προοπτική μιας πολιτικής τομής, αλλά ως «ηπιότερη» διακυβέρνηση, ανάχωμα στην κοινωνική όξυνση (μια a la Balkan Biden εκδοχή; ένα μοντέλο Ισπανίας;). Ποιο είναι το κενό εδώ; **Όλα αυτά δεν παράγουν ούτε ενθουσιασμό, ούτε συσπείρωση και αν αυτή παραχθεί θα είναι μόνο παραμονές των εκλογών, όπως στις εθνικές εκλογές του 2019 που η επέλαση της ΝΔ συγκράτησε τα ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ.**

Επιπλέον, χρειάζεται να έχουμε καθαρό πως η ΝΔ δεν είναι ούτε Όρμπαν, ούτε Τράμπ. Δηλαδή, δεν βρίσκεται σε ρήξη με κάποιες από τις κυρίαρχες τάσεις του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πλαισίου σύγκλησης και συναίνεσης, ούτε δημιουργεί παραφωνίες. Αντίθετα, ειδικά για την ευρωπαϊκή κεντροδεξιά, αποτελεί ένα ενδιαφέρον πείραμα όπου: (α) στις κρίσιμες πλευρές της μεταδημοκρατικής σύγκλησης συμπεριφέρεται με τον συναινετικό τρόπο που θα αναμενόταν από ένα συστημικό κόμμα της ευρωπαϊκής περιφέρειας να συμπεριφερθεί: τήρηση των δεσμεύσεων και συμφωνιών, γεωπολιτικός ρεαλισμός, στάση που δεν δημιουργεί προβλήματα στις συμμαχίες και της ολοκληρώσεις (βλ. κοινό πλαίσιο οικονομικής πολιτικής, ελληνοτουρκικά, προσφυγικό) την ίδια στιγμή που (β) στις διαστάσεις που δεν εμπίπτουν στις ανάγκες της παγκοσμιοποιητικής σύγκλησης ακολουθεί μια ξεκάθαρα «partisan» (πολιτικά και ιδεολογικά χρωματισμένη) πολιτική, η οποία την διασφαλίζει (προς το παρόν) από το μεγάλο πρόβλημα των συστημικών κομμάτων στην περίοδο της μεταδημοκρατίας: Την «ριζοσπαστική πλαγιοκόπηση» (radical flank effect) από κόμματα στα δεξιά (ή στα αριστερά) των

κατεστημένων κομμάτων, ακριβώς επειδή λόγω της μεταπολιτικής σύγκλησης τα κυρίαρχα κόμματα σταματούν να εκπροσωπούν το παραδοσιακό τους ακροατήριο, εφόσον αρκετές πολιτικές τείνουν να «από-πολιτικοποιούνται» και να «από-χρωματίζονται». Κατά συνέπεια, ο Κυρανάκης, ο Μπογδάνος, η Λατινοπούλου και λοιπά φρούτα δεν είναι πολιτικά αφελής – ή τουλάχιστον όσο πιστεύουμε πως είναι. Παρεμβαίνουν και πολιτεύονται σκόπιμα έτσι, επιχειρώντας να αποκτήσουν εσωκομματικό «leverage», προσφέροντας εκπροσώπηση. Την παραπάνω κατάσταση επιβοηθά σημαντικά και η πολιτική σχολή του «Μητσοτακισμού», όπου βασικό της χαρακτηριστικό, από τα χρόνια του Κωνσταντίνου, είναι η πεποίθηση πως η «προσήλωση στο σχέδιο» και η «πολιτική πυγμή εναντίον του όχλου» είναι αυτή που εξασφαλίζει την πολιτική επιτυχία.

Ωστόσο, το γεγονός πως ακολουθείτε αυτή η πολιτική της αυταρχοποίησης και της ανάσχεσης του δημοκρατικού κεκτημένου της μεταπολίτευσης επισημαίνει πως υπάρχει και ένα τμήμα της κοινωνίας που την χειροκροτεί και νιώθει πως εκπροσωπείται. Και αν ο κορμός του είναι το παραδοσιακό μπλοκ της (αντικομμουνιστικής) δεξιάς, του οποίου οι ιστορικές ρίζες φτάνουν στον ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο (άρα έχουμε να κάνουμε με μια εδραιωμένη ιστορικά κατάσταση) σημαντική συμβολή έχει και το «ακραίο Κέντρο», το οποίο εισέφερε ένα (μειοψηφικό άλλα όχι μικρό) τμήμα του πάλε ποτέ «αντιδεξιού» κοινωνικού χώρου, το οποίο εκφράστηκε κυρίως μέσα από τις εκδοχές του ύστερου, εκσυγχρονιστικού ΠΑΣΟΚ (Σημίτης αρχικά και ύστερα Βενιζέλος). Τι μπορεί να γίνει σε σχέση με αυτό; Αυτό που μπορώ να σκεφτώ την δεδομένη στιγμή είναι μια μεγάλη συντονισμένη εκστρατεία προβολής και υπεράσπισης των δημοκρατικών κατακτήσεων της Μεταπολίτευσης και σύνδεση τους με τους κοινωνικές αγώνες και τα κινήματα μέσα από τα οποία προέκυψαν οι κατακτήσεις αυτές. **Επισήμανση πως η μεταπολίτευση, παρά το γεγονός πως δεν αποτέλεσε, βέβαια, την πραγμάτωση της ουτοπίας, ήταν αδιαμφισβήτητα ένα καλύτερο, δικαιότερο και ομαλότερο περιβάλλον σε σχέση με το παρελθόν, με σταθερούς δημοκρατικούς θεσμούς και μορφές κοινωνικού συμβολαίου, του οποίου την**

σπουδαιότητα της οποίας την αντιλαμβανόμαστε μόνο αν την συγκρίνουμε με τα προηγούμενα 60 χρόνια δικτατοριών, πραξικοπημάτων, διχασμών και εμφυλίων πολέμων (ή να απωλέσουμε τις δημοκρατικές κατακτήσεις).

Φέρνω ένα παράδειγμα στο ζήτημα της εκπαίδευσης (το οποίο είναι ένα θέμα, και για ιστορικούς λόγους, εξαιρετικά ευαίσθητο για την ελληνική κοινωνία): θα μπορούσαμε να προβάλλουμε πως οι υψηλότεροι ρυθμοί κοινωνικής κινητικότητας που επιτεύχθηκαν κατά την μεταπολίτευση αποτέλεσαν συνέπεια και του ανοίγματος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα φτωχά στρώματα του πληθυσμού, που με την σειρά του αποτέλεσε κατάκτηση ενός τεράστιου φοιτητικού κινήματος της δεκαετίας του ’60. Η σύνδεση των κινηματικών πρακτικών με μια από τις σπουδαιότερες (και ακόμη με μεγάλη αίγλη στο σύνολο της κοινωνίας) κατακτήσεις τις σύγχρονης Ελλάδας, την καθολική, δημόσια και δωρεάν παιδεία, αποτελεί έναν από τους πλέον αποτελεσματικούς τρόπους που μπορεί να ανακτηθεί η κοινωνική ηγεμονία και να θωρακιστούν οι δημοκρατικές κατακτήσεις. Μια τέτοια πρωτοβουλία δεν είναι πολύ μακριά από τα σημερινά δεδομένα, εφόσον ο (ανθηρός) χώρος των νέων ερευνητριών-ων και οι (σε πολλές περιπτώσεις δραστήριοι) σύλλογοι μεταπτυχιακών φοιτητριών-ων και υπ. διδακτόρων θα μπορούσαν να αποτελέσουν το «grassroots think tank» αυτής της εκστρατείας.

Κλείνοντας, επισημαίνω την ανάγκη να θέσουμε ως κοινή ορίζουσα το να φύγει η κυβέρνηση Μητσοτάκη όσο πιο σύντομα γίνεται. Κατανοώ πως αυτό το αίτημα δεν σημαίνει απαραίτητα και μια πολιτική τομή (που βέβαια το ερώτημα τι συνιστά πολιτική τομή και ποιες οι ρεαλιστικές προϋποθέσεις της σήμερα είναι τεράστιο) ωστόσο, την δεδομένη συγκυρία, μετά από 6 χρόνια κινηματικής ύφεσης και στα πρόθυρα ενός μεγάλου πολιτικού-κοινωνικού πισωγυρίσματος, η ανατροπή των σχεδιασμών και η εκδίωξη της κυβέρνησης Μητσοτάκη, με όρους κοινωνικής κινητοποίησης, θα ήταν μια κομβική και χειροπιαστή δημοκρατική νίκη.

[i] Βλέπε σχετικά την παρέμβαση των Mark Blyth, Jonathan

Hopkin & Ricardo Pelizzo, *Liberalization and Cartel Politics in Europe: Why Do Centre-Left parties adopt market liberal reforms?,* Paper presented at 17th Conference of Europeanists, Montreal, 15-17 April 2010. Διαθέσιμο εδώ: https://personal.lse.ac.uk/HOPKIN/blythhopkinpelizzoCES2010.pdf

---

Αμερική, το δωμάτιο πανικού | Thomas Frank

του Thomas Frank

μετάφραση: Μιχάλης Κούλουθρος, επιμέλεια: Στέφανος Μπατσής

πρώτη δημοσίευση στη Monde Diplomatique

Εισαγωγικό σημείωμα της Βαβυλωνίας

Ένα σημαντικό πρόβλημα που προέκυψε κατά τη μετάφραση του κειμένου είναι η απόδοση του όρου «liberal», που συναντάται ευρέως στο κείμενο. Στην ευρωπαϊκή του χρήση ο όρος θα σήμαινε «φιλελεύθερος». Ωστόσο, δημιουργείται μία σύγχυση που σχετίζεται με τον τρόπο που χρησιμοποιείται ο όρος αυτός στα συμφραζόμενα της Αμερικής. Στην παρούσα μετάφραση υιοθετούμε την πρόταση του Ν. Μάλλιαρη, ο οποίος κατά τη μετάφραση[1] (και πάλι) ενός κειμένου του Τόμας Φρανκ πρότεινε το «προοδευτικός» διακρίνοντάς τον από το «Προοδευτικός» (με κεφαλαίο Π), που αποδίδει τον αγγλικό όρο «progressive». Για να γίνει κατανοητό τι εννοεί ο Τόμας Φρανκ με τον όρο «liberal», παραθέτουμε εισαγωγικά ένα απόσπασμα από μία πρόσφατη συνέντευξή του στη Le Monde Diplomatique[2]:

«Μένω στην Bethesda του Μέριλαντ, που είναι ένα πολύ

ευκατάστατο προάστιο της πόλης της Ουάσινγκτον. Πολλοί λομπίστες ζουν εδώ γύρω, άνθρωποι που έχουν κάνει προχωρημένες σπουδές. Στη γειτονιά μου, πάνω από το 50% των κατοίκων είναι άνθρωποι που έχουν κάνει προχωρημένες σπουδές. Δεν υπάρχει κάποιο πανεπιστήμιο τριγύρω, απλά έτσι είναι η γραφειοκρατική τάξη σε αυτήν τη χώρα. Και [οι κάτοικοι της περιοχής] είναι πλέον σε συντριπτικό ποσοστό Δημοκρατικοί. Δεν ήταν έτσι στο παρελθόν. Παλιότερα ήταν κυρίως Ρεπουμπλικάνοι, αλλά πλέον αυτή η περιοχή είναι συντριπτικά Δημοκρατική. Αν τριγυρίσεις στη γειτονιά, […] έχουν όλοι αυτήν την πολύ διάσημη πινακίδα στην αυλή τους, που απαριθμεί όλους αυτούς τους προοδευτικούς αγώνες, όλους αυτούς τους αγώνες που αυτοί οι άνθρωποι φαντάζονται ότι είναι δικοί τους αγώνες. Η ιδέα της πινακίδας είναι να απαριθμεί τα πάντα, να είναι συνολική, και γράφει: «Black Lives Matter» και «Women's Rights are Human Rights» («Τα Δικαιώματα των Γυναικών είναι Ανθρώπινα Δικαιώματα») και «Science is Real» («Η Επιστήμη είναι Αληθινή») και «No Human is Illegal» («Κανένας Άνθρωπος δεν είναι Λαθραίος») και κάτι με το νερό, θέλουν το νερό να είναι καθαρό, δεν θυμάμαι τι ακριβώς γράφει. Και κάθε φορά που βλέπω μια από αυτές τις πινακίδες με χτυπάει το γεγονός ότι δεν αναφέρουν την εργασία, δεν αναφέρουν την ανισότητα του εισοδήματος, δεν αναφέρουν τη φορολογία, δεν αναφέρουν τον κατώτατο μισθό. Κι αυτό συμβαίνει σε μία εποχή που οι εργαζόμενοι έχουν χάσει τη γη κάτω απ' τα πόδια τους. Είναι τόσο τρελό, αλλά κάθε φορά που μιλάς με αυτούς τους προοδευτικούς θα αυτοπαρουσιαστούν ως υπερβολικά ριζοσπαστικοί, όταν μιλάνε για συγκεκριμένα θέματα. Όταν, όμως, θα αναφέρεις το ζήτημα της εργασίας, δεν θα ξέρουν για ποιο πράγμα τους μιλάς. Αν τους μιλήσεις για τα σωματεία ή για τους χώρους εργασίας ή οτιδήποτε σχετικό, δεν θα ξέρουν τι τους λες. Δεν ξέρουν ότι αυτό είναι κομμάτι της παράδοσης του να εντάσσεσαι στην αριστερά. Κι αυτή είναι η Αμερική! Εδώ βρισκόμαστε.»

Στο κείμενο έχουν προστεθεί κάποιες επεξηγηματικές υποσημειώσεις, όπου κρίναμε ότι κάτι τέτοιο θα βοηθούσε τον αναγνώστη. Οι υποσημειώσεις αυτές υποδεικνύονται με ΣτΜ

(Σημείωση του Μεταφραστή), σε αντίθεση με τις μεταφρασμένες υποσημειώσεις του αρθρογράφου που απλώς παρατίθενται.

Αμερική, το δωμάτιο πανικού

Σ’ αυτή, τη χειρότερη χρονιά στη ζωή ολονών, είχα ένα πολύ ευχάριστο καλοκαίρι. Για λόγους οικογενειακής ανάγκης, επέστρεψα τον Ιούλιο στο προαστιακό Κάνσας Σίτι, στο σπίτι που μεγάλωσα – ένα ελαφρά ερειπωμένο σπίτι, σκεπασμένο με φτηνά πισσόχαρτα, που βρίσκεται σε μια γειτονιά με απέραντα πράσινα γκαζόν και υποβλητικές ψευδο-βαρονικές επαύλεις. Εκεί πέρασα τον μήνα μου διαβάζοντας μυθιστορήματα για τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο, κάνοντας μικροεπιδιορθώσεις στο ετοιμόρροπο σπιτικό, βλέποντας παλιές ταινίες, πίνοντας κρασί από το Μιζούρι – και πολύ συχνά κατόρθωνα να ξεχάσω ότι στον κόσμο γύρω μου εκτυλισσόταν μια φονική πανδημία και μια πλήρης οικονομική κατάρρευση. Τα πρωινά ο ήλιος θα έλαμπε, τα λουλούδια θα ευωδίαζαν και η κίνηση των αυτοκινήτων θα ήταν αμυδρή έως ανύπαρκτη. Θα ανέβαινα στο ποδήλατό μου και θα διέσχιζα τα σιωπηλά σοκάκια της μάλλον ομορφότερης αμερικανικής πόλης και, αφού είχα ολοκληρώσει την εξάσκησή μου, θα στρεφόμουν προς το Twitter και θα έπιανα την εφημερίδα στο δρομάκι του σπιτιού και…

Μπουμ! Εκεί θα βρισκόντουσαν, όπως και την προηγούμενη μέρα: πανικός, σύγχυση, κατηγορίες και καταγγελίες. Βίντεο με ανθρώπους να ουρλιάζουν στον δρόμο ο ένας στον άλλον, με ανθρώπους να κραδαίνουν όπλα, με ανθρώπους να οδηγούν αυτοκίνητα μέσα σε πλήθη διαδηλωτών, με ανθρώπους να απαγγέλουν αποσπάσματα από τα ιδρυτικά κείμενα του έθνους προσπαθώντας να διατηρήσουν την ψυχική τους υγεία.

Νέα συμπτώματα εκφυλισμού κάθε μέρα και, πάνω απ’ όλα, η ολοένα αυξανόμενη αίσθηση ότι κανείς δεν γνωρίζει πραγματικά τι στο διάολο συμβαίνει.

Δύο ειδήσεις από την *Kansas City Star* της 14ης Ιουλίου του 2020:

– Σε ένα εστιατόριο μπάρμπεκιου κοντά στο οικογενειακό μου σπίτι, ένας άνδρας φέρεται να μπήκε φορώντας ένα ανοιχτό κόκκινο καπελάκι Τραμπ, αλλά όχι την αντι-ιική μάσκα προσώπου. Όταν το παιδί στο ταμείο (το παιδί πληρώνεται 8,50 δολάρια την ώρα, σημειώνει η εφημερίδα) ζήτησε από τον άντρα να καλύψει τη μύτη και το στόμα του, όπως υπαγορεύουν οι τοπικοί κανόνες, ο άντρας ανασήκωσε την μπλούζα του, σαν τον Κλιντ Ίστγουντ σε κάποιο ιταλικό γουέστερν, για να δείξει στο παιδί ότι κουβαλούσε πιστόλι.

– Η κύρια είδηση στο πρωτοσέλιδο της ίδιας μέρας ανακοίνωνε ότι η πολιτεία του Κάνσας βίωνε μία «ανεξέλεγκτη διάδοση» του κορονοϊού, ένα συμπέρασμα στο οποίο έφτασε η *Star* όχι εξετάζοντας διεξοδικά τις αναφορές που έφταναν από τα διάφορα μέρη της πολιτείας, αλλά αντιθέτως κοιτώντας έναν εθνικό επιδημιολογικό χάρτη στο ίντερνετ. Φαίνεται ότι οι αριθμοί της απόμακρης αυθεντίας που χειρίζεται τον συγκεκριμένο χάρτη, είχαν μετακινήσει το Κάνσας από την κόκκινη κατηγορία (κακό) στη σκουροκόκκινη κατηγορία (χειρότερο). Κι αυτό, συμπληρωματικά με μερικές τοπικές λεπτομέρειες, ήταν η είδηση· αυτή ήταν η σοκαριστική επικεφαλίδα για τους δύο εκατομμύρια κατοίκους της ευρύτερης περιοχής του Κάνσας Σίτι. Κάτι κάπου είχε αλλάξει, σε μία επισημοφανή ιστοσελίδα.

Κανείς δεν γνωρίζει πραγματικά τίποτα

Δεν λέω ότι το να φτιάξεις μια είδηση από έναν χάρτη στο ίντερνετ είναι τεμπέλικη δημοσιογραφία· αντιθέτως, είναι συνηθισμένο αυτές τις μέρες στην Αμερική. Οι τοπικές εφημερίδες δεν μπορούν να κοσκινίζουν τις αναφορές ολόκληρης της πολιτείας στην οποία βρίσκονται, επειδή, μιλώντας χονδρικά, δεν έχουν πλέον αρκετούς δημοσιογράφους για να κάνουν μια δουλειά σαν αυτή. Όπως και πολλές αντίστοιχες ειδησεογραφικές επιχειρήσεις στην Αμερική, η *Kansas City Star* πουλιέται από ιδιοκτήτη σε ιδιοκτήτη εδώ και χρόνια. Ο

εταιρικός ιδιοκτήτης της κήρυξε χρεωκοπία τον περασμένο Φλεβάρη. Τον Ιούλιο αγοράστηκε από ένα hedge fund,[3] που έχει τη βάση του στο Νιου Τζέρσεϊ.

Σ’ αυτό το σημείο βρισκόμαστε στην Αμερική, εν έτει 2020: κανείς δεν γνωρίζει πλέον τίποτα με σιγουριά κι ο θάνατος των εφημερίδων είναι μόνο η αρχή του προβλήματος. Εξαιτίας των πρωτόγνωρων λοκντάουν σε ολόκληρη τη χώρα, η προσωπική διάδραση με άλλους ανθρώπους έχει γίνει προβληματική· τα δημόσια κτίρια έχουν κλείσει ή έχουν πολύ περιορισμένη πρόσβαση· οι δείκτες ανθρωποκτονιών παρουσιάζουν κατακόρυφη αύξηση τιμής· οι άνθρωποι φοβούνται να πετάξουν· τα σχολεία είναι μόνο διαδικτυακά· οι άνθρωποι ερμηνεύουν σκηνές από εφιαλτικές καουμπόικες ταινίες· το Fox News θαμπώνει τον ηλικιωμένο πατέρα σου με εικόνες βίαιης αταξίας· κι ο μόνος λόγος που χτυπάει πλέον το παλιομοδίτικο τηλέφωνό του, είναι ώστε μία αυτοματοποιημένη φωνή υπολογιστή να τον απειλήσει με φυλάκιση, εκτός κι αν στείλει αμέσως χιλιάδες δολάρια στον τραπεζικό λογαριασμό του υπολογιστή.

Εν τω μεταξύ, τυφώνες παρατάσσονται για να πλήξουν τη Λουϊζιάνα και υπάρχουν τόσο πολλές πυρκαγιές στην Καλιφόρνια που ο ουρανός είναι πορτοκαλί. Οι πάντες βρίσκονται σε κατάθλιψη. Τα πάντα διαλύονται και δεν υπάρχει κανείς να τα ξαναενώσει. Όταν ήμουν νεότερος, οι ηγέτες αυτής της χώρας φαίνονταν να ειδικεύονται στο να καθησυχάζουν τους πολίτες κατά τη διάρκεια σκοτεινών εποχών, αλλά ο σημερινός ένοικος του Λευκού Οίκου δεν έχει κανένα ενδιαφέρον ως προς αυτό, εκτός από το να ελίσσεται μακριά από κάθε ευθύνη. Εγωπαθής, ανίκανος για ειλικρίνεια, ο Ντόναλντ Τραμπ αντιδρά στην αγωνία του λαού του, όπως ένας άνθρωπος που βλέπει κάποιο τηλεοπτικό πρόγραμμα στο National Geographic για τις θλιβερές ταλαιπωρίες κάποιου μακρινού είδους.

Η καλύτερη σύνοψη του επιστημολογικού αδιεξόδου της Covid-εποχής που διαθέτω, προήλθε από τον δήμαρχο του Κάνσας Σίτι. Όταν η *Star* του ζήτησε να σχολιάσει την αδιαφορία των ομοσπονδιακών εκπροσώπων, που φαίνεται να στάλθηκαν στην πόλη,

χωρίς κανείς ωστόσο να τους έχει δει ή ακούσει, είπε «με δυσαρέσκεια»: «Δεν μπορείς να το εξακριβώσεις, επειδή τίποτα δεν μπορεί να εξακριβωθεί.»

Ο φόβος ότι κάτι μεγάλο τελειώνει

Όταν τίποτα δεν μπορεί να εξακριβωθεί, η φαντασία αναλαμβάνει τη δουλειά. Και δεν απαιτείται πολύ φαντασία στην Covid-εποχή, προκειμένου οι φόβοι μας να εκτοξευθούν στη στρατόσφαιρα. Οι Αμερικάνοι αντιμετωπίζουμε το τέλος τους κόσμου, φανταζόμαστε, ή το τέλος του τρόπου ζωής μας ή το τέλος ενός πράγματος μεγάλου και σημαντικού, ενός πράγματος που δεν μπορούμε ακριβώς να ψηλαφίσουμε, αλλά για το οποίο πραγματικά αναστατωνόμαστε.

Καθώς γράφω αυτά, λειτουργεί τουλάχιστον μία ντουζίνα από αυτά τα συμπλέγματα φόβου. Φόβος γύρω από το τι θα κάνει ένα ολοσχερώς ρεπουμπλικανοποιημένο Ανώτατο Δικαστήριο. Φόβος για αστυνομικούς που δέρνουν και σκοτώνουν, χωρίς να λογοδοτούν. Φόβος για ταραχές στους δρόμους. Φόβος ότι άνθρωποι θα χάσουν τις δουλειές τους, επειδή επέδειξαν ανεπαρκή προοδευτισμό. Φόβος για ανθρώπους που αρνούνται να φορέσουν μάσκες. Φόβος για τις μάσκες τις ίδιες σαν ένα είδος φίμωτρου, σαν μία άρνηση της προσωπικότητάς σου, που επιβάλλεται από κάποια μακρινή εξουσία, για την οποία δεν έχεις ποτέ ακούσει κάτι.

> *Καθώς αυτή είναι μια χρονιά εκλογών, ο Νούμερο Ένα φόβος είναι πολιτικός: ότι η ίδια η αμερικανική δημοκρατία είναι άρρωστη ή ότι ετοιμάζεται να εκπέσει σε δικτατορία.*

Είναι πλέον μία γνώριμη μελωδία, βεβαίως: οι προοδευτικοί προσπαθούν ο ένας να τρομάξει τον άλλο, από τη στιγμή που εξελέγη ο Τραμπ.[4] Εδώ και χρόνια, επιφανείς δημοσιογράφοι και σούπερσταρ των σόσιαλ μίντια αποδοκιμάζουν τον Τραμπ ως Ρώσο πράκτορα και έχουν περιγράψει κάθε του γκάφα ως μέρος της διαβολικής συνομωσίας του ενάντια στη δημοκρατία. Οι συγκρίσεις της θητείας του με το Watergate έχουν γίνει κοινός τόπος από τότε που ορκίστηκε. Ένα πρώην στέλεχος της Γουόλ

Στριτ έγινε διάσημο το 2017, επειδή απαρίθμησε τους πολλούς και μικροσκοπικούς τρόπους, με τους οποίους ο ηλίθιος πρόεδρος, υποτίθεται, μας έσερνε προς τον αυταρχισμό· τον επόμενο χρόνο, δύο καθηγητές του Χάρβαρντ μπήκαν στη λίστα των μπεστ-σέλερ με ένα ακαδημαϊκό βιβλίο, ονομαζόμενο *How democracies die* (*Πώς πεθαίνουν οι δημοκρατίες*)[5]. Αυτός ο πρόεδρος, σύμφωνα με την τρομακτική ιστορία που μετέδιδαν τα μίντια εκείνες τις μέρες, δεν σέβεται νόρμες ή παραδόσεις, δεν σέβεται τα μίντια, δεν σέβεται το κατεστημένο της εξωτερικής πολιτικής και ζει μόνο για να κάνει ό,τι του λέει ο Βλαντιμίρ Πούτιν να κάνει.

Οι προοδευτικοί δεν πολυ-μιλάνε για το «Russiagate»[6] πλέον, αλλά στην πραγματικότητα δεν χρειάζεται. Ο πολιτισμικός κανόνας της Covid-εποχής –ότι τα πάντα πρέπει να στραφούν προς την κατεύθυνση του μέγιστου δυνατού πανικού και του κατεπείγοντος– έχει μετατρέψει αυτούς τους παλιούς φόβους σε έναν τυφώνα αγωνίας, που μοιάζει να κερδίζει σε δύναμη όσο πιο κοντά φτάνουμε στην ημέρα των εκλογών. «Φοβάμαι πως είμαστε μάρτυρες του τέλους της αμερικάνικης δημοκρατίας» γράφει μία πρόσφατη επικεφαλίδα στους *New York Times*. Ένα δοκίμιο που διαδίδεται ανάμεσα στους προοδευτικούς φίλους μου έχει τον τίτλο «Δεν ξέρουμε πώς να σας προειδοποιήσουμε πιο έντονα. Η Αμερική πεθαίνει»[7]. Το κεντρικό θέμα του εξωφύλλου, αυτή τη στιγμή, στο περιοδικό *The Atlantic* συγκρίνει τις ερχόμενες εκλογές με την 11η Σεπτεμβρίου: όλοι οι ειδικοί επί των πολιτικών μπορούν να δουν ότι έρχεται μία καταστροφή –ότι ο Τραμπ θα προσπαθήσει να ξεσηκώσει δυσπιστία γύρω από τα αποτελέσματα– αλλά κανείς δεν ξέρει τι να κάνει για αυτό. Αντίστοιχες προειδοποιήσεις για κάποια επικείμενη πολιτική καταστροφή -συμπεριλαμβανομένης και μίας που γράφτηκε από συνταξιοδοτημένους αξιωματούχους του Στρατού– φτάνουν σε εμάς μέσω των σόσιαλ μίντια, κυριολεκτικά κάθε μέρα.

Αυτό που κάνει τούτη τη στιγμή συναρπαστική, όπως και τρομακτική, είναι ότι οι υποστηρικτές του Τραμπ ισχυρίζονται πως τρέμουν απ’ τον ίδιο ακριβώς φόβο. Ένα πραξικόπημα έρχεται

όντως, λένε, μόνο που αυτοί που το σχεδιάζουν είναι οι προοδευτικοί της διοικητικής και μιντιακής ελίτ. Το ειρωνικό είναι ότι η δεξιά αντλεί τον φόβο της για την επικείμενη αριστερή κατάληψη της εξουσίας… από το κλαψούρισμα των προοδευτικών γύρω από κάποια δεξιά κατάληψη της εξουσίας! Η έρευνα για το Russiagate, επιχειρηματολογούν, ήταν στην πραγματικότητα μία απόπειρα πραξικοπήματος, καθοδηγούμενη από «συνωμότες εναντίον του Τραμπ, μέσα σε όλη την ομοσπονδιακή κυβέρνηση και στον Τύπο», όπως γράφει ένα δημοφιλές βιβλίο του 2019. Κι όλοι αυτοί οι σημερινοί φόβοι για μία τραμπική επίθεση στη δημοκρατία, επιχειρηματολογούν, είναι απλά αποδείξεις των σχεδίων που έχουν οι ίδιοι οι Δημοκρατικοί να επιτεθούν σε μία δημοκρατία, που τυχαίνει απλά να αγαπάει τον Τραμπ – ένα ψευδές πρόσχημα, που χτίζεται ώστε να μπορεί να ληφθεί δράση στο μέλλον. Οι προοδευτικοί, συνεχίζει αυτό το επιχείρημα, πετάνε υπονοούμενα για τη συνομωσία τους τώρα, «ώστε όταν συμβεί να μην σκεφτείς πως ήταν συνομωσία»,[8] μια υπερ-ευφυής διπλή πιρουέτα της λογικής, που εκτελείται για τους αναγνώστες του Michael Anton, ενός πρώην αξιωματούχου της κυβέρνησης Τραμπ, ο οποίος έγινε διάσημος το 2016, επειδή σύγκρινε τις εκλογές εκείνης της χρονιάς με μια ανταρσία επιβατών σ’ ένα επιβατικό αεροπλάνο που έχει χτυπηθεί από αεροπειρατεία.[9]

Καλλιστεία του πανικού

Η επιδημία του Covid ανάγκασε και τους Δημοκρατικούς και τους Ρεπουμπλικάνους να ακυρώσουν τα πρόσωπο-με-πρόσωπο συνέδριά τους, που υπό φυσιολογικές συνθήκες αποτελούν το αποκορύφωμα της πολιτικής χρονιάς, και να τα αντικαταστήσουν με δύο μετά βίας παρακολουθήσιμα τηλεοπτικά θεάματα – στην ουσία, με τέσσερις νύχτες προχειροφτιαγμένων σόλο ερμηνειών από τις διασημότητες του κάθε κόμματος. Από κάποιες πλευρές, τα δύο θεάματα ήταν αρκετά διαφορετικά μεταξύ τους – οι Ρεπουμπλικάνοι φωνάζανε και γρυλίζανε, οι Δημοκρατικοί έδιναν παραπάνω έμφαση στην εθνοτική πολυπολιτισμικότητα και την ηθική αρετή των ηγετών τους. Αλλά, αν τις εξετάσουμε υπό το ευρύτερο δυνατό αισθητήριο, αυτά τα συνέδρια της Covid-εποχής ήταν πολύ παρόμοια. Και τα δύο ήταν καλλιστεία του πανικού, που ενθάρρυναν τους τηλεθεατές να πιστέψουν το απολύτως χειρότερο για τους αντιπάλους τους κι επίσης να ελπίζουν ότι η ατάραχη και νηφάλια κανονικότητα ίσως επιστρέψει, αν και μόνο

ο σωστός υποψήφιος επικρατήσει τον Νοέμβρη.

Για τους Δημοκρατικούς, το κομμάτι του πανικού ερχόταν εύκολα. Χρειάζονταν απλά να επαναλάβουν αυτά που τα κυρίαρχα μίντια λένε εδώ και τέσσερα χρόνια: ότι ο Ντόναλντ Τραμπ είναι μια απειλή για την κυβερνητική μας παράδοση· ότι έχει μια αδυναμία στους μισαλλόδοξους· ότι έκανε μαντάρα την αντίδραση του έθνους απέναντι στην πανδημία· ότι είναι καταφανώς ανίκανος· ότι έχει καλύψει με ένα πέπλο δυσπιστίας την εκλογική διαδικασία, με όλους τους πιθανούς τρόπους. Αυτό ήταν ιδιαίτερα εύκολο για τους Δημοκρατικούς, επειδή καθεμιά από αυτές τις κατηγορίες ήταν λίγο-πολύ ακριβής.

Η Tammy Duckworth, μία Δημοκρατική γερουσιάστρια από το Ιλινόις, αποκάλεσε τον Τραμπ έναν "coward in chief"[10], που έχει απογοητεύσει τους στρατιώτες των ΗΠΑ με τον ανεπαρκή «γερακισμό»[11] του απέναντι στη Ρωσία. Η ποπ τραγουδίστρια Μπίλι Άιλις (Billie Eilish) ανακοίνωσε ότι «ο Ντόναλντ Τραμπ καταστρέφει τη χώρα μας και όλα εκείνα, για τα οποία νοιαζόμαστε». Ο Άντριου Κουόμο, κυβερνήτης της πολιτείας της Νέας Υόρκης, επαναλαμβάνοντας τον πολύ γνωστό του ρόλο ως προσωποποίηση της διοικητικής αξιοσύνης,[12] υπονόησε ότι ο Τραμπισμός ο ίδιος είναι κάποιου είδους ιός.

Ο πρώην πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα ήταν καθηγητικός και νηφάλιος, καθώς συνόψιζε τους κινδύνους του Τραμπισμού. Παραδέχτηκε πως περίμενε ότι ο τηλε-δισεκατομμυριούχος θα κατόρθωνε να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του επαγγέλματος του ύπατου εκτελεστικού άρχοντα, από τη στιγμή που ο Ομπάμα θα του παρέδιδε τη σκυτάλη. «Αλλά ποτέ δεν το έκανε», ανήγγειλε ο Ομπάμα. Ο Τραμπ «δεν έχει δείξει κανένα ενδιαφέρον να κάνει τη δουλειά που απαιτείται. Κανένα ενδιαφέρον να βρει κοινό έδαφος… κανένα ενδιαφέρον να μεταχειριστεί την προεδρία ως οτιδήποτε άλλο από ένα ριάλιτι, που μπορεί να χρησιμοποιήσει, ώστε να πάρει την προσοχή που λαχταράει». Ο Ομπάμα προχώρησε αποδίδοντας στον Τραμπ την ευθύνη για ολόκληρο τον φόρο αίματος του κορονοϊού, όπως επίσης και για την καταστροφή της «περήφανης διεθνούς φήμης» μας, ό,τι κι αν μπορεί να είναι

αυτό. Απευθυνόμενος στις δεδηλωμένες ανησυχίες των Ρεπουμπλικάνων για την ακεραιότητα των εκλογικών αποτελεσμάτων, ο Ομπάμα ενίσχυσε τη διπλή πιρουέτα της δεξιάς με μία τριπλή: «Έτσι συρρικνώνεται μία δημοκρατία», απήγγειλε ο Ομπάμα, «Μέχρι που δεν είναι καθόλου δημοκρατία.»

Τι καλό φίλο που έχουμε βρει στο πρόσωπο του Τζο Μπάιντεν: αυτή ήταν η έτερη κεντρική ιδέα που ξεχώρισε στο συνέδριο. Ο Ομπάμα αποκάλεσε των πρώην αντιπρόεδρό του «αδελφό». Ο Μπέρνι Σάντερς χρησιμοποίησε τις λέξεις, «συμπονετικός… ειλικρινής… ευπρεπής». Ελάχιστη συζήτηση έγινε για τη μακρά καριέρα του Μπάιντεν στην Ουάσινγκτον, εν μέρει επειδή το πραγματικό ιστορικό του Μπάιντεν όσον αφορά το εμπόριο και την εγκληματικότητα[13] θα έκανε τους ψηφοφόρους να χτυπιούνται από αηδία, αλλά επίσης και επειδή στην Covid-εποχή όλες οι αντιπαραθέσεις πρέπει εν τέλει να καταλήγουν στο καλό εναντίον του κακού. Ή, όπως το έθεσε ο ίδιος ο Μπάιντεν, στον αγώνα του φωτός να «ξεπεράσει αυτήν την εποχή του σκότους στην Αμερική».

«Όλες οι εκλογές είναι σημαντικές», είπε ο Μπάιντεν στους θεατές με τον αξιολάτρευτο ατσούμπαλο τρόπο του. «Αλλά το ξέρουμε βαθιά στα κόκκαλά μας ότι οι συγκεκριμένες θα έχουν περισσότερες συνέπειες». Αυτές «θα καθορίσουν πώς θα μοιάζει η Αμερική για ένα μακρύ, μακρύ διάστημα. Ο χαρακτήρας μας είναι στην κάλπη, η συμπόνια είναι στην κάλπη, η ευπρέπεια, η επιστήμη, η δημοκρατία, όλα είναι στην κάλπη». Ο πρώην αντιπρόεδρος πραγματοποίησε και μια σύντομη κατάδυση στο βασίλειο των αληθινών γεγονότων: κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η Αμερική παρουσίασε «με διαφορά τη χειρότερη απόδοση από κάθε άλλο έθνος στη γη». Αλλά, συνολικά, προσπάθησε να διατηρήσει τα πράγματα σε μια πνευματική πτήση, σε έναν τόπο όπου αφηρημένες έννοιες έδιναν μνημειώδεις μάχες: «Είθε η ιστορία να μπορέσει να πει ότι το τέλος αυτού του κεφαλαίου του Αμερικανικού σκοταδιού ξεκίνησε εδώ απόψε, καθώς η αγάπη και η ελπίδα και το φως μπαίνουν στη μάχη για την ψυχή του έθνους».

Που πήγε ο λόγος περί ανισότητας;

Σε περασμένες δεκαετίες, τα συνέδρια των Δημοκρατικών είχαν μία πολύ προβλέψιμη κεντρική ιδέα: αυτό είναι το κόμμα της μεσαίας τάξης, εκείνοι που μεριμνούν για τα οικονομικά σας συμφέροντα και διασφαλίζουν ότι οι ισχυροί θα παίζουν σύμφωνα με τους κανόνες. Καθώς τα χρόνια περνούσαν, το μήνυμα συμμορφωνόταν όλο και λιγότερο με την πραγματικότητα, αλλά αυτή ήταν η ιστορική εικόνα και σφραγίδα του κόμματος, κι έδιναν τη δέουσα προσοχή ώστε να σας το υπενθυμίσουν.

Όχι αυτή τη φορά. Ναι, υπήρξαν αναφορές από δω κι από εκεί στους ανθρώπους που υποφέρουν μέσα στον κατήφορο που δημιούργησε η πανδημία του Τραμπ. Αλλά σε γενικές γραμμές, δεν δόθηκε έμφαση στο μοτίβο της μεσαίας τάξης αυτή τη φορά. Για κάποιον που έχει περάσει τη ζωή του γράφοντας για τις επιχειρήσεις και την εργασία και την απορρύθμιση και την ανισότητα –για τις τάξεις– ήταν λίγο αποπροσανατολιστικό. Τι συνέβη σε όλα εκείνα τα πράγματα που με ενδιέφεραν; Που ήταν οι Δημοκρατικοί που συνήθιζαν να μιλάνε τόσο πειστικά για την ανισότητα; Που πήγε αυτή η ιδέα μέσα στην Covid-εποχή;

> *Ένα από τα μέρη που πήγε, ήταν το συνέδριο των Ρεπουμπλικάνων, που διενεργήθηκε την επόμενη εβδομάδα.*

Πράγματι, η κάποτε κεντρική ιδέα των Δημοκρατικών αναφέρθηκε στην πρώτη-πρώτη ομιλία της πρώτης-πρώτης βραδιάς. Αμέσως μετά τον Όρκο στη Σημαία (Pledge of Allegiance), τη σκηνή κατέλαβε ο νεαρός Charlie Kirk, ιδρυτής μιας ομάδας του κολεγίου που καταγγέλλει αριστερούς καθηγητές, που μας παρότρυναν να στρατολογηθούμε στον ταξικό πόλεμο. «Εδώ και δεκαετίες, οι ηγέτες της κυρίαρχης τάξης και στα δύο κόμματα ξεπούλησαν το μέλλον μας», είπε στους θεατές. «Στην Κίνα. Σε απρόσωπες επιχειρήσεις. Σε αυτο-εξυπηρετούμενους λομπίστες». (Ναι, ένας Ρεπουμπλικάνος αποδοκίμασε τις επιχειρήσεις και τους λομπίστες.) «Το έκαναν για να διατηρήσουν τη δική τους δύναμη. Και για να πλουτίσουν εαυτούς. Και την ίδια στιγμή έστηναν το σύστημα για να κρατήσουν κάτω τους καλούς, αξιοπρεπείς πατριώτες της μεσαίας τάξης, που αγωνίζονται να χτίσουν μία

οικογένεια και να αναζητήσουν μία ζωή με αξιοπρέπεια».

Στη συνέχεια, ο επόμενος ομιλητής επιτέθηκε στα σωματεία των δασκάλων.

Ο πανικός είναι η αισθησιακή, στενάχωρη μελωδία τρόμου, που όλοι θέλουν να διεκδικήσουν φέτος για τον εαυτό τους. Κι ενώ οι Δημοκρατικοί προειδοποιούσαν για τον συστημικό ρατσισμό και τον κίνδυνο που έθετε ο Τραμπ προς τους δημοκρατικούς θεσμούς, αντιμετώπισαν την απελπιστική υπεροπλία των αντιπάλων τους στον διαγωνισμό του πανικού. Οι Ρεπουμπλικάνοι είναι μαιτρ του ο-κόσμος-έχει-γυρίσει-ανάποδα εφιάλτη. Και επωφελήθηκαν από την περιρρέουσα αγωνία του 2020, όπως ο Βλαντιμίρ Χόροβιτς πάνω σε κάποιο πιάνο Steinway. Δώστε την εξουσία πίσω σ' αυτούς τους προοδευτικούς, συνέχισαν προειδοποιητικά, και δεν θα λάβετε απλώς μία απειλή προς τη δημοκρατία, αλλά και *το τέλος του ίδιου του πολιτισμού*. Θα λάβετε ταραχές, σαν τις ευάριθμες βίαιες διαμαρτυρίες που ξέσπασαν κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Η περιουσία θα καταστραφεί. Αγάλματα θα γκρεμιστούν. Τα εύπορα προάστια θα καταργηθούν νομοθετικά (μια κλασική ρατσιστική πομφόλυγα). Και τίποτα δεν θα μεταδίδεται δίκαια, επειδή τα ειδησεογραφικά μίντια, όπως και οι κάθε λογής ειδικοί, έχουν υπνωτιστεί απολύτως από την οδυρόμενη κραυγή του αναίσθητου, άναρχου προοδευτισμού.

– Ανάλογα, ο Jim Jordan (ένας Ομοσπονδιακός Βουλευτής από το Οχάιο): «Κοιτάξτε τι συμβαίνει στις αμερικάνικες πόλεις»· «έγκλημα, βία και κυριαρχία του όχλου»· «οι Δημοκρατικοί δεν θα σας αφήσουν να πάτε στη δουλειά σας, αλλά θα σας αφήσουν να κάνετε μπάχαλα.»

– Ανάλογα, ο Mark και η Patty McClosky (ένα εύπορο ζευγάρι από το Σεντ Λούις του Μιζούρι, που έγινε διάσημο επειδή σημάδεψε με όπλα διαδηλωτές): «θέλουν να καταργήσουν ολοσχερώς τα προάστια»· «η οικογένειά σας δεν θα είναι ασφαλής στην Αμερική των ριζοσπαστών Δημοκρατικών»· «ο όχλος, που ξεχύθηκε από τους συμμάχους του στα μίντια, θα προσπαθήσει να σας καταστρέψει.»

– Ανάλογα, η Kimberly Guilfoyle (τηλεοπτική περσόνα και οικεία της οικογένειας Τραμπ, που βρυχήθηκε σαν να μιλούσε σε κάποιο κατάμεστο στάδιο, αντί για ένα άδειο δωμάτιο, κάπου στην πόλη της Ουάσινγκτον): «αυτές οι εκλογές είναι μία μάχη για την ψυχή της Αμερικής»· «θέλουν να καταστρέψουν αυτήν τη χώρα και καθετί, για το οποίο έχουμε πολεμήσει και το οποίο αγαπάμε»· «Αμερική! Διακυβεύονται τα πάντα!»

– Και ανάλογα ο Ντόναλντ Τραμπ τζούνιορ: «Στο παρελθόν, και τα δύο κόμματα πίστευαν στην καλοσύνη της Αμερικής. Αυτήν τη φορά, το άλλο κόμμα επιτίθεται στις ίδιες τις αρχές, πάνω στις οποίες θεσπίστηκε το έθνος μας. Στην ελευθερία της σκέψης. Στην ελευθερία της έκφρασης. Στην ελευθερία της θρησκείας. Στην έννομη τάξη.»

Κι αυτή ήταν μόνο η πρώτη μέρα του συνεδρίου των Ρεπουμπλικάνων, αναγνώστη μου. Άλλα απογεύματα ήταν αφιερωμένα στην κατασκευή μίας παράλληλης πραγματικότητας, εντός της οποίας ο Τραμπ ήταν αθώος σε όλες τις κατηγορίες. Τα είχε πάει τόσο καλά, όσο θα μπορούσε κι ο οποιοσδήποτε με τον Covid, είπαν οι Ρεπουμπλικάνοι. Κατηγόρησαν την Κίνα για την πανδημία, επέμειναν ότι η οικονομική ανάκαμψη βρίσκεται στο επόμενο στενό και διαβεβαίωσαν ότι ο Τραμπ δεν είναι ρατσιστής, μια αποστολή που ανέλαβε να φέρει εις πέρας μια ακολουθία μαύρων επαγγελματιών αθλητών. Δεν χρειάζεται να το πούμε, αυτές οι παρεμβάσεις δεν ήταν ούτε κατά προσέγγιση τόσο επιτυχημένες, όσο ο παρατεταμένος παιάνας του κόμματος στον πανικό.

«Ο πρόεδρος του λαού»

Για να καταλάβεις πραγματικά τις φετινές εκλογές, ωστόσο, πρέπει πρώτα να καταλάβεις τον τρόπο με τον οποίο τα κυρίαρχα μίντια σ' αυτή τη χώρα ξέχεζαν τον Ντόναλντ Τραμπ εδώ και τέσσερα χρόνια. Η *Washington Post* δημοσιεύει τακτικά τρία ή τέσσερα άρθρα γνώμης την ημέρα θάβοντάς τον με τους σκληρότερους δυνατούς όρους· ειδησεογραφικά κείμενα σε έγκριτα μέσα χαρακτήριζαν τις δηλώσεις του ως αναληθείς ή και ως ξεκάθαρα ψεύδη. Ο σκοπός ήταν, προφανώς, να καταστραφεί η δημοτικότητα του Τραμπ στο κοινό, αλλά είχε και το ειρωνικό αποτέλεσμα να θέσει αρκετά χαμηλά τον πήχη για τον ίδιο τον Τραμπ. Έχουμε εδώ έναν τύπο, που οι Αμερικάνοι ακούνε, μέρα-μπαίνει μέρα-βγαίνει, να χαρακτηρίζεται ως ανθρώπινο σκουλήκι, ως άνδρας χωρίς αρετές, ως άθλιος της χαμηλότερης κλίμακας, ίσως ακόμα και προδότης. *Τι θα συνέβαινε, όμως, αν οι Ρεπουμπλικάνοι μπορούσαν να κομίσουν αποδείξεις ότι είναι στην πραγματικότητα ένας καλός άνθρωπος, ένας άνθρωπος που*

νοιάζεται;

Το δισεκατομμυρίων βολτ ταρακούνημα γνωστικής ασυμφωνίας που κάτι τέτοιο θα προκαλούσε στην παρεγκεφαλίτιδα του έθνους, πρέπει να έμοιαζε σαν επαρκές αντιστάθμισμα, ώστε να καθιστά μια τέτοια απόπειρα άξια να δοκιμαστεί. Κι αυτό εξηγεί τη μία και μοναδική στιγμή αδιαμφισβήτητου θριάμβου στο συνέδριο των Ρεπουμπλικάνων: το μεγάλο φινάλε, όταν η μακρά ακολουθία των βαρετών λέξεων που εκφωνούνταν από ανιαρούς ομιλητές σε ένα άδειο δωμάτιο, έδωσε ξαφνικά τη θέση της σε ένα βίντεο της Ιβάνκα Τραμπ, της κομψής κόρης του προέδρου, η οποία περπατούσε αποφασιστικά βγαίνοντας από τον Λευκό Οίκο ανάμεσα σε σειρές από αμερικάνικες σημαίες, καθώς αποθεώνονταν από ένα πραγματικό, ζωντανό και χωρίς μάσκες κοινό – μία σοκαριστική χειρονομία περιφρόνησης του Covid.

Καθώς ένα απαλό αεράκι ανέμισε τα υπέροχα μαλλιά της κληρονόμου, η Ιβάνκα βημάτισε προς ένα μικρόφωνο που είχε στηθεί στα νότια γρασίδια του Λευκού Οίκου και μας έμπασε σε μια παράλληλη πραγματικότητα, όπου ο Ντόναλντ Τραμπ –ο «πρόεδρος του λαού», ο «υπερασπιστής των Αμερικάνων εργατών», η «φωνή των ξεχασμένων αντρών και γυναικών αυτής της χώρας»– ήταν ένας καλός τύπος και όλοι οι υπόλοιποι στα μίντια και στην πολιτική ήταν οι μαλάκες, οι ψεύτες, οι άθλιοι[14]. Τα εγγόνια του, μας είπε, αγαπάνε πολύ τον πρόεδρο παππού τους. Τον αγαπάνε επίσης «οι στωικοί χειριστές μηχανών και οι μεταλλεργάτες», που δακρύζουν όταν τον συναντούν. Έχει «μια βαθιά συμπόνια για εκείνους που έχουν αντιμετωπίσει την αδικία», ειδικά τους φυλακισμένους[15]. Θα κάνει το οτιδήποτε, μας είπε, για τους γαλακτοπαραγωγούς αγρότες του Γουϊσκόνσιν. Και φανταστείτε απλά πόσο άσχημα ένιωσε, όταν χρειάστηκε να θυσιάσει «την πιο ισχυρή, την πιο συμπεριληπτική οικονομία που έχουμε ζήσει… και να την κλείσει, προκειμένου να σώσει τις ζωές των Αμερικάνων».

Τότε, ο Ντόναλντ Τραμπ ο ίδιος ανέβηκε στο βήμα και, αφού αποδέχτηκε το χρίσμα από το κόμμα του και διαβεβαίωσε τους θεατές ότι ένιωθε φυσιολογικά ανθρώπινα συναισθήματα,

αντέστρεψε τη μανιχαϊστική εικονογραφία του Τζο Μπάιντεν: «Η Αμερική δεν είναι μια χώρα καλυμμένη απ' το σκοτάδι· η Αμερική είναι ο πυρσός που φωτίζει ολόκληρο τον κόσμο». Ο ίδιος ο Μπάιντεν, συνέχισε ο Τραμπ, ήταν ακριβώς αυτό που ο ίδιος ο Τραμπ κατηγορείται ότι είναι: ένας απατεώνας που έχει εξαπατήσει την εργατική τάξη. Αυτός «πήρε τις δωρεές εργατών, τους έδωσε αγκαλιές, ακόμα και φιλιά» –αυτό είναι μια αναφορά στην ευρέως γνωστή συνήθεια του Μπάιντεν να επιδεικνύει ανεπιθύμητη τρυφερότητα προς τις γυναίκες του ακροατηρίου του– «και τους είπε πως ένιωθε τον πόνο τους και μετά πέταξε πίσω στην Ουάσινγκτον και ψήφισε ώστε να σταλθούν οι δουλειές μας στην Κίνα και σε διάφορες άλλες μακρινές χώρες», επιτέθηκε ο πρόεδρος. *Όλα όσα νόμιζες πως ήξερες ήταν λάθος.*

Και η «πολιτική τάξη» της χώρας; Είναι καθάρματα μέχρι τον τελευταίο. «Οι άνθρωποι του κλειστού κυκλώματος της Ουάσινγκτον», (παρίστανε ότι) αφηγούνταν ο Τραμπ, «με παρακαλούσαν να αφήσω την Κίνα να συνεχίσει να κλέβει τις δουλειές μας, γδύνοντας και ληστεύοντας στην ψύχρα τη χώρα μας, αλλά εγώ κράτησα τον λόγο μου απέναντι στον αμερικανικό λαό». Αχ! αυτοί οι κακοί ήταν δαιμονικοί, επικριτικοί, προδοτικοί, ερωτευμένοι με την εξουσία – και θα πραγματοποιούσαν ένα σχέδιο καθαρής τρέλας, αν τους δίνατε την ευκαιρία: θα «αφάνιζαν» τα σύνορα της χώρας («εν μέσω μιας παγκόσμιας πανδημίας»), θα έδιναν στους παράνομους μετανάστες «δωρεάν δικηγόρους, πληρωμένους από τους φορολογούμενους», καθώς θα υποχρηματοδοτούσαν τα αστυνομικά τμήματα, ενθαρρύνοντας τις ταραχές και απελευθερώνοντας «400.000 εγκληματίες στους δρόμους και τις γειτονιές σας». Αφήστε την παλιά άρχουσα τάξη να κάνει το δικό της και πολύ σύντομα θα έρθει το τέλος του κόσμου, καθώς θα άρχιζαν να στέλνουν χαρούμενοι τους καλούς Αμερικάνους σε λουμπενοποιημένες γειτονιές, ενώ οι ίδιοι θα έλουζαν τον εαυτό τους με ηθικό μεγαλείο. Αυτοί οι προοδευτικοί, επιτέθηκε ο πρόεδρος, «θέλουν να εξαφανίσουν τη σχολική επιλογή[16], την ίδια στιγμή που οι ίδιοι γράφουν τα παιδιά τους στα καλύτερα ιδιωτικά σχολεία της χώρας. θέλουν να ανοίξουν τα σύνορα, την ίδια στιγμή που οι

ίδιοι ζουν σε περιτειχισμένα κτιριακά συγκροτήματα και κοινότητες και στις καλύτερες γειτονιές του κόσμου. θέλουν να υποχρηματοδοτήσουν την αστυνομία, την ίδια στιγμή που έχουν ένοπλους φύλακες για τους εαυτούς τους. Αυτόν τον Νοέμβρη, πρέπει να γυρίσουμε μια για πάντα τη σελίδα σε αυτήν την αποτυχημένη πολιτική τάξη».

Μια μικροσκοπική αλήθεια πίσω από τις μαλακίες

Υπάρχει ένας λόγος που δεν απαξιώνω τούτες τις εξωφρενικές ατάκες του Τραμπ ως κενές ψευδολογίες, ως ατεκμηρίωτους ισχυρισμούς, που πρέπει απλά να τις κράξουμε και να τις απορρίψουμε, και ο λόγος είναι ότι πίσω από αυτό το νέφος από μαλακίες υπάρχει ένας μικροσκοπικός σπόρος αλήθειας.

Όλοι γνωρίζουν πως ένα συγκεκριμένο είδος αριστερής πολιτικής είναι ιδιαίτερα της μόδας ανάμεσα στα ανώτερα στρώματα της κοινωνίας· η ριζοσπαστικοποίηση, κατά τα τελευταία χρόνια, των υψηλού κύρους μίντια της Αμερικής και των πιο φανταχτερών πανεπιστημίων της και της αφρόκρεμας των πολιτισμικών ιδρυμάτων της το έχει κάνει σαφές. Ένα εξέχον παράδειγμα των τελευταίων εβδομάδων: ο NPR, ένας ραδιοσταθμός των μορφωμένων, πολύ αγαπητός στη γραφειοκρατική τάξη της Αμερικής, δάνεισε πρόσφατα το γιγαντιαίο του μεγάφωνο στον συγγραφέα ενός βιβλίου που λέγεται *Στην υπεράσπιση του πλιάτσικου* (*In defence of looting*). Ένα άλλο παράδειγμα που είδα με τα ίδια μου τα μάτια πριν από λίγο: ένα πανάκριβο t-shirt υψηλής ραπτικής με τις λέξεις αυτές τυπωμένες πάνω του: «θα έπρεπε όλοι να είμαστε φεμινιστές» (“We should all be feminists”).

«Αυτοί με κυνηγάνε επειδή πολεμάω για εσάς», είπε ο Τραμπ αποδεχόμενος το χρίσμα. «Αυτό είναι που συμβαίνει».

Αλλά όχι. Ο Τραμπ δεν πολεμάει για εμάς. Όμως, «αυτοί» όντως τον κυνηγάνε: αυτό το κομμάτι αληθεύει. Κι αν «αυτοί» μισούν τον Τραμπ, ε λοιπόν, για πολλούς ανθρώπους αυτό αρκεί. Είναι ο εχθρός του εχθρού τους. Και καλωσορίζουμε κι εμείς το μίσος τους.

Για μεγάλο κομμάτι της Αμερικής, υποψιάζομαι, αυτή είναι η Νούμερο Ένα σύγκρουση αυτών των απαίσιων χρόνων. Όχι το Russiagate. Όχι η διάλυση των κανόνων από τον πρόεδρο ή η ακατάλληλη χρήση του στρατού. Ούτε καν ο απίστευτος τρόπος που τα θαλάσσωσε με την πανδημία του Covid, κατά την οποία η ανικανότητά του μπορεί να μετρηθεί στα δεκάδες χιλιάδες πτώματα.

Όχι, είναι αυτή η αλλόκοτη ταξική σύγκρουση: ο Τραμπ εναντίον των πιο διαφωτισμένων κομματιών των ανώτερων τάξεων της Αμερικής. Τους έχουμε δει να στρέφονται εναντίον του με ένα είδος αλληλεγγύης της ανώτερης τάξης, που οι περισσότεροι από εμάς δεν είχαμε ξαναδεί στο παρελθόν. Το μίσος τους δεν κάνει τον Τραμπ καλό πρόεδρο —είναι αντικειμενικά απαίσιος πρόεδρος—, αλλά βοηθάει στο να κινητοποιούνται άνθρωποι γύρω από αυτόν, άνθρωποι που κανονικά δεν θα είχαν καμία σχέση με έναν ματαιόδοξο βλάκα του φυράματός του.

> *Η περιφρόνηση των ανώτερων τάξεων της Αμερικής είναι, ούτε λίγο ούτε πολύ, το μόνο πράγμα που έχει μείνει στον Τραμπ.*

Η περήφανη, ρωμαλέα οικονομία του είναι τώρα ένα κομμάτι από πυρακτωμένο μέταλλο τυλιγμένο γύρω από ένα δέντρο· οι γενναίοι εργατικοί πολίτες, που συνήθιζε να υμνεί, βλέπουν τώρα τηλεόραση στο υπόγειο, καθώς περιμένουν να τελειώσει μία θανάσιμη πανδημία που άλλες βιομηχανοποιημένες χώρες έχουν θέσει υπό έλεγχο. Ο φόβος των επικριτικών προοδευτικών είναι κυριολεκτικά το μόνο πράγμα που αυτός ο άνθρωπος έχει ως πλεονέκτημα, καθώς βαδίζει προς την ημέρα των εκλογών.

Γιατί οι Αμερικάνοι απεχθάνονται τους προοδευτικούς; Η απάντηση βρίσκεται μπροστά στα μάτια μας, όλον αυτόν τον καιρό. Οι προοδευτικοί ηγέτες μπορεί να σταμάτησαν να μιλούν για τη μεσαία τάξη, αλλά έχουν γίνει απολύτως ανυποχώρητοι όσον αφορά τη δική τους καλοσύνη· και όσον αφορά την περιφρόνησή τους για τους λιγότερο εκλεπτυσμένους κατωτέρους τους. Το αποτέλεσμα είναι ένας προοδευτισμός της κατάκρισης.

Βρίσκεται παντού στην Covid-εποχή. Προβάλλεται συνεχώς σε κάποιο σόσιαλ-μίντια μέσο κοντά σας. Καθώς γράφω αυτό, υπάρχει ένα βίντεο που κυκλοφορεί, στο οποίο μία ορδή διαδηλωτών του Black Lives Matter (έναν αγώνα στον οποίο τυχαίνει να πιστεύω) στριμώχνουν μια γυναίκα που τρώει σε ένα γωνιακό καφέ· τσιρίζουν προς το μέρος της, απαιτώντας να υψώσει τη γροθιά της συμμορφούμενη μαζί τους. Βλέποντάς το, αρχίζει κανείς να καταλαβαίνει πώς πρέπει να έμοιαζε η ζωή στην εποχή του ΜακΚάρθι.[17]

Παρόμοια, αλλά μεγαλύτερα, επεισόδια –μαζικοί κοινωνικοί παροξυσμοί κατηγορίας και καταγγελίας– φαίνονται να κυριεύουν τα σόσιαλ μίντια κάθε μέρα. Τρεις γνωστοί μου –όλοι τους στέκονται αρκετά αριστερότερα του προοδευτισμού– είδαν το όνομά τους να δέχεται επιθέσεις τέτοιου είδους, και για κάθε έναν από αυτούς η δικαστική διαδικασία, μέσω της οποίας κηρύχθηκαν ένοχοι, ήταν εξοργιστικά άδικη. Πιο πολύ παρέπεμπε σε πολιτική δίκη-παρωδία, παρά σε κάποιο συνετό ζύγισμα επιχειρημάτων. Θα διακινδύνευα την εικασία ότι εκατομμύρια άλλοι Αμερικάνοι γνωρίζουν παρόμοιες ιστορίες.

Ομολογουμένως, αυτό δεν έχει πολύ σχέση με τον Τζο Μπάιντεν, που πέρασε τον τελευταίο μήνα προσπαθώντας να προσεγγίσει τους μετριοπαθείς Ρεπουμπλικάνους ψηφοφόρους των προαστίων. Προς τιμήν του Μπάιντεν, φαίνεται να είναι ένα ευπρεπές άτομο, ένα κατάλοιπο μιας κουλτούρας που έβρισκε τον τρόπο να ανέχεται ή να συγχωρεί τα ηθικά παραπτώματα των απλών πολιτών. Υπό κανονικές συνθήκες, ένας τέτοιος άνθρωπος θα νικούσε εύκολα τον αποτυχημένο ανίκανο, που κάθεται αυτή τη στιγμή στον Λευκό Οίκο. Αλλά η ευρύτερη πολιτική εικόνα κάνει τα πράγματα ελαφρώς πιο αβέβαια.

Το ότι ο προοδευτισμός έχει γίνει πολιτική δολοφονίας χαρακτήρα και bullying στα χέρια της ανώτερης τάξης, είναι μια εντύπωση, που καθημερινά γίνεται όλο και πιο δύσκολο να αποφύγουμε. Το να πούμε ότι οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν αυτή τη μορφή πολιτικής με μίσος και φόβο θα ήταν μια τεράστια ωραιοποίηση. Πανικός, σύγχυση, κατηγορίες, τσιριχτές

καταγγελίες: αυτός είναι ο κόσμος προς τον οποίο κατηφορίζουμε, και πολλοί Αμερικάνοι δεν κατηγορούν τον Τραμπ για αυτό. Κατηγορούν τους προοδευτικούς. Κατηγορούν τους πλούσιους. Αναγνώστη μου, κατηγορούν εσένα.

[1] Τ. Φρανκ, «Οι χίπστερ και οι τραπεζίτες θα πρέπει να είναι φίλοι: Η θεωρία της προοδευτικής τάξης», Πρόταγμα 10, Ιούνιος 2017. Βλ. την εισαγωγική υποσημείωση του κειμένου στις σελίδες 127-128.

[2] T. Frank, "America, year 2020: Podcast with George Miller", https://mondediplo.com/2020/10/04usa-podcast, October 2020.

[3] ΣτΜ: Hedge fund ονομάζονται τα αντισταθμιστικά κεφάλαια υψηλού κινδύνου. Πρόκειται για κερδοσκοπικές εταιρείες που κάνουν επενδύσεις «υψηλού κινδύνου», προκειμένου να αποκομίσουν εκ των υστέρων υψηλότερα κέρδη, ενώ υπάγονται σε λιγότερους περιορισμούς σε σχέση με τα πιο παραδοσιακά κεφάλαια. Πολύ συχνά υιοθετούν ως στρατηγική να επενδύουν μαζικά σε επιχειρήσεις που έχουν χαμηλή αποδοτικότητα, προκειμένου να αποκομίσουν εκ των υστέρων μεγαλύτερα κέρδη αφού τις καταστήσουν «αποδοτικές».

[4] Elizabeth Drew, 'Is this Watergate?', *Politico Magazine*, 6/2/2017.

[5] ΣτΜ: Βλ. St. Levitsky, D. Ziblatt, *Πώς πεθαίνουν οι δημοκρατίες*, μτφρ. Α. Παππάς, Αθήνα: Μεταίχμιο, 2018.

[6] ΣτΜ: Ο όρος Russiagate είναι νεολογισμός εμπνεόμενος από το σκάνδαλο Watergate της κυβέρνησης Νίξον κατά τη δεκαετία του '70. Ουσιαστικά, το προεκλογικό επιτελείο του Τραμπ κατηγορήθηκε ότι συνέργησε με ξένο κράτος, συγκεκριμένα το ρωσικό, ώστε να πλήξει το κόμμα των Δημοκρατικών, κάτι που θα συνιστούσε εσχάτη προδοσία. Η έρευνα του Robert Mueller, που ανέλαβε εκ μέρους του FBI να διερευνήσει το σκάνδαλο, δεν κατέληξε σε παραπομπή του Τραμπ στο Ανώτατο Δικαστήριο και η κεντρική κατηγορία εις βάρος της κυβέρνησής του κατέπεσε. Παρ'

όλα αυτά, αρκετά μέλη του επιτελείου του Τραμπ αντιμετώπισαν κατηγορίες για διαφθορά και αρκετοί από αυτούς φυλακίστηκαν λόγω της έρευνας.

[7] Umair Haque, 'We Don't Know How to Warn You Any Harder. America is Dying', *Eudaimonia*, 30/8/2020.

[8] Michael Anton, 'The coming coup?', *The American Mind*, 9/4/2020.

[9] Αυτοί οι φόβοι είναι πολύ παλιότεροι από την παρούσα κυβέρνηση. Πολλοί προοδευτικοί έλεγαν ότι ο Τζορτζ Μπους τζούνιορ «έκλεψε» τις εκλογές του 2004 και ότι προειδοποιούσε το 2008 πως ετοιμαζόταν να το κάνει ξανά. Οι συντηρητικοί, απ' τη μεριά τους, ανησυχούν εδώ και δεκαετίες για μία κατάληψη της εξουσίας, κατά την οποία οι αριστεροί θα επιβάλουν ένα σταλινικό σύστημα στους ελευθερόφρονες Αμερικάνους. Θυμηθείτε: το 2009 και το 2010 ο Glenn Beck έγινε σούπερσταρ της τηλεόρασης προειδοποιώντας ότι ο πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα ενσάρκωνε αυτήν ακριβώς την απειλή.

[10] ΣτΜ: "Coward in chief" (αρχιδειλός) είναι λογοπαίγνιο πάνω στο "commander in chief" (αρχιστράτηγος), που είναι ένα από τα αξιώματα του προέδρου των ΗΠΑ και σηματοδοτεί τον ρόλο του προέδρου των ΗΠΑ ως αρχηγού των ενόπλων δυνάμεων.

[11] ΣτΜ: Γεράκια (hawks) ονομάζονται στην Αμερική οι δημοσιολόγοι και πολιτικοί, που στηρίζουν πολεμοχαρείς και παρεμβατικές πολιτικές στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ.

[12] Ο Κουόμο χαίρει ευρείας εκτίμησης από τους προοδευτικούς, επειδή στις τηλεοπτικές εμφανίσεις του εμφανιζόταν επιδέξιος και ενημερωμένος κατά τις πρώτες μέρες της επιδημίας. Το πραγματικό ιστορικό του, ωστόσο, είναι πολύ εγγύτερο με εκείνο ενός ανίκανου τραμπικού. Τον Μάρτιο του 2020, ο Κουόμο διέταξε τις εγκαταστάσεις φροντίδας ηλικιωμένων να δεχτούν ασθενείς του κορονοϊού, χωρίς να διενεργήσουν τεστ ούτως ώστε να ελέγξουν αν ήταν ακόμα μεταδοτικοί. Εφόσον μεγάλο κομμάτι του αμερικανικού φόρου αίματος από την ασθένεια ανιχνεύεται στους

κατοίκους των γηροκομείων, η σοφία της διαταγής του Κουόμο είναι, μιλώντας μετριοπαθώς, εξαιρετικά συζητήσιμη.

[13] ΣτΜ: Ο Τόμας Φρανκ αναφέρεται εδώ σε δύο νομοθετήματα, στα οποία έβαλε τη σφραγίδα του ο Μπάιντεν κατά τη διάρκεια της μακράς καριέρας του στην Ουάσινγκτον: αφενός στο νομοσχέδιο του 1994 για την εγκληματικότητα, νομοσχέδιο που έμεινε γνωστό και ως Biden Crime Law, και αφετέρου στο νομοσχέδιο του 2005 που άλλαξε τη διαδικασία μέσω της οποίας μπορεί κάποιος να επικαλεστεί τη χρεωκοπία, προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή των χρεών του ή να κάνει κάποιον διακανονισμό (γνωστό και ως New Bankruptcy Code, δηλαδή Νέος Πτωχευτικός Κώδικας). Το νομοσχέδιο για την εγκληματικότητα, που σηματοδοτεί την πρώτη συνεισφορά του Δημοκρατικού κόμματος στις πολιτικές μηδενικής ανοχής απέναντι στο έγκλημα, θεωρείται από πολλούς καταλύτης στη δραματική αύξηση του πληθυσμού των φυλακισμένων στις ΗΠΑ, όσο και στην αύξηση των ποινών για διάφορα αδικήματα που μέχρι τότε είχαν πιο ευνοϊκή μεταχείριση. Μάλιστα, κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων προεδρικών ντιμπέιτ, ο Ντόναλντ Τραμπ επιτέθηκε στον Μπάιντεν για τον τρόπο με τον οποίο το νομοσχέδιο του αυτό έπληξε τις κοινότητες των Αφροαμερικάνων και άλλων μειονοτήτων. Από την άλλη, το πτωχευτικό νομοσχέδιο έκανε δυσκολότερο για πολλούς Αμερικάνους πολίτες και επιχειρήσεις να καταφύγουν στη σχετική νομοθεσία που τους επέτρεπε να επικαλεστούν χρεωκοπία, προκειμένου να κάνουν διακανονισμό ή διαγραφή των χρεών τους. Το νομοσχέδιο κατηγορήθηκε ως ευνοϊκό προς τις εταιρείες πιστωτικών καρτών και ως εχθρικό απέναντι σε ανθρώπους με χρέη προς τέτοιες εταιρείες, όπως επίσης και απέναντι σε ανθρώπους που αντιμετώπιζαν δυσκολίες με την αποπληρωμή των φοιτητικών τους δανείων (για τα οποία δεν προέβλεπε δυνατότητα διακανονισμού). Πολλοί ισχυρίζονται ότι συνέβαλε καθοριστικά στη ραγδαία αύξηση των χρεωκοπιών στην Αμερική κατά τα τελευταία χρόνια.

[14] ΣτΜ: Ως «άθλιους» (“deplorables”) είχε χαρακτηρίσει τους ψηφοφόρους του Τραμπ η Χίλαρι Κλίντον κατά την προεκλογική της

εκστρατεία για τις εκλογές του 2016. Η δήλωσή της συγκεκριμένα ήταν: «Μπορείς να βάλεις τους μισούς ψηφοφόρους του Τραμπ σε αυτό που αποκαλώ "καλάθι των αθλίων". Είναι ρατσιστές, σεξιστές, ξενοφοβικοί, ομοφοβικοί, ισλαμοφοβικοί, ό,τι θέλετε. Και δυστυχώς υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι». Η δήλωση αυτή της Κλίντον αξιοποιήθηκε έκτοτε κατά κόρον στην προεκλογική εκστρατεία του Τραμπ, με πολλούς οπαδούς του Τραμπ να φοράνε μπλουζάκια «Είμαι ένας άθλιος» ("I am a deplorable"). Πολλοί αναλυτές πιστεύουν ότι η φράση αυτή συντέλεσε στην ψήφο πολλών αναποφάσιστων μέχρι τότε ψηφοφόρων υπέρ του Τραμπ, ενώ άλλοι (όπως ο ίδιος ο Τόμας Φρανκ) πιστεύουν ότι η φράση αυτή έγινε αντιληπτή από μεγάλη μερίδα ανθρώπων ως έκφραση ταξικής υπεροψίας.

Όπως λέει ο Τόμας Φρανκ στην ίδια συνέντευξη που παραθέσαμε στην εισαγωγή: «Όλοι όσοι άκουσαν αυτή τη φράση ήξεραν ότι μιλάει για τους ίδιους, για τους ανθρώπους της εργατικής τάξης και τους κακούς τους τρόπους και την αγενή συμπεριφορά τους. […] Αυτό που είναι εντυπωσιακό είναι ότι οι προοδευτικοί σχολιαστές […] γαντζώθηκαν πάνω σ' αυτό και με τα δυο τους χέρια και είπαν: "Ακριβώς έτσι είναι τα πράγματα. Είναι όντως άθλιοι." Κι αυτό είναι ο προοδευτισμός στην Αμερική. Είναι μια ποιότητα ανθρώπων που είναι πολύ μορφωμένοι, μια ποιότητα ανθρώπων σαν εμάς, που πήγαν σε καλά σχολεία και που καταλαβαίνουν ότι πρέπει να σέβεσαι την επιστήμη κλπ. Και έχουν υπερθεματίσει σε αυτό, στην αποδοκιμασία απέναντι στις κατώτερες τάξεις. […] Μία πολύ συνηθισμένη κοινοτοπία π.χ. στην Αμερική είναι ότι ένα χαρακτηριστικό της λευκής εργατικής τάξης είναι ο ρατσισμός. Επιμένουν να ορίζουν τις κατώτερες τάξεις ως άξιες κατάκρισης.»

Η ταξική διάσταση, που μπορούσαν να λάβουν τα λόγια της Κλίντον, δεν ξέφυγε από τον ίδιο τον Τραμπ: «Ενώ οι αντίπαλοί μου σας συκοφαντούν ως άθλιους και αδιόρθωτους, εγώ σας αποκαλώ σκληρά εργαζόμενους Αμερικάνους πατριώτες που αγαπάνε τη χώρα τους». Η ίδια η Χίλαρι Κλίντον έγραψε στο βιβλίο της *Τι συνέβη* (*What happened*) ότι η συγκεκριμένη φράση ήταν ένας

από τους βασικούς παράγοντες της ήττας της.

[15] ΣτΜ: Εδώ ο Τόμας Φρανκ αναφέρεται πιθανότατα στην (όχι και τόσο μικρή) λίστα των πρώην συνεργατών του προέδρου Τραμπ που έχουν καταλήξει στη φυλακή με κατηγορίες διαφθοράς διαφόρων ειδών, όπως ο Στιβ Μπάνον, ο Πολ Μάναφορτ, ο Μάικλ Κοέν κ.ά.

[16] ΣτΜ: Το ζήτημα της «σχολικής επιλογής» (school choice) είναι κεντρικό στην εκπαιδευτική πολιτική της κυβέρνησης Τραμπ. Με λίγα λόγια, οι υπερασπιστές της σχολικής επιλογής υποστηρίζουν ότι πρέπει να υπάρχουν εναλλακτικές απέναντι στα παραδοσιακά δημόσια σχολεία. Η ιδιωτική εκπαίδευση στις ΗΠΑ περιλαμβάνει (εκτός από τα, ενίοτε πανάκριβα, ιδιωτικά σχολεία) και σχολεία επιδοτούμενα από το δημόσιο (τα λεγόμενα charter schools και τα voucher schools). Τα τελευταία θεωρούνται από οπαδούς της σχολικής επιλογής ως διέξοδος από τα «υποβαθμισμένα» δημόσια σχολεία, στα οποία φοιτά περίπου το 80% των Αμερικανών μαθητών. Η υπουργός Παιδείας του Τραμπ και πρώην λομπίστρια υπέρ της σχολικής επιλογής, Betsy DeVos, υποστηρίζει πως οι δημόσιοι πόροι πρέπει να δίνονται και σε τέτοια σχολεία και να μειωθεί η χρηματοδότηση προς το «αδιέξοδο μονοπώλιο» (όπως λέει η ίδια) των δημόσιων σχολείων.

Το ζήτημα περιπλέκεται, αν λάβουμε υπόψη ότι μεγάλο κομμάτι των σχολείων αυτών διοικείται στην πραγματικότητα από χριστιανικές θρησκευτικές οργανώσεις, η δημόσια χρηματοδότηση των οποίων θεωρείται στις ΗΠΑ αντισυνταγματική. Για πολλούς υποστηρικτές της σχολικής επιλογής, ωστόσο, η επιλογή μίας θρησκευτικής ή χριστιανικής διαπαιδαγώγησης για τα παιδιά τους είναι κομμάτι του αναπόσπαστου δικαιώματός τους στην ελευθερία της γνώμης και του θρησκεύματος.

[17] Βλ. Lauren Victor, ‘I was the woman surrounded by BLM protesters at a D.C. restaurant. Here’s why I didn’t raise my fist’, *The Washington Post*, 3/11/2020.

Ο Χύμα Λαός Ξαναχτύπησε

Νώντας Σκυφτούλης

Μεταξύ μας τώρα, σε αυτές τις εκλογές ο ΣΥΡΙΖΑ νίκησε κατά κράτος διαψεύδοντας όλες τις εκτιμήσεις. Κανένα γκάλοπ και καμιά ορθολογική μέτρηση της γνώμης δεν πέτυχαν να προβλέψουν το ποσοστό του 31,5%. Πάλι μεταξύ μας, αυτή η νίκη δεν οφείλεται στους συριζαίους και στο κόμμα, και αυτό είναι κοινή διαπίστωση. Σε ένα κόμμα οργανωτικά μισό από το 2015 με τοπικές φαντάσματα δεν θα τους αντιστοιχούσε ένα τέτοιο ποσοστό και αυτό το γνωρίζουν και οι ίδιοι. Είναι πολύ πιο κάτω η οργανωτική αντιστοίχιση ακόμα και με τις δημοτικές εκλογές. Περισσότερο αντιστοιχεί στην κρατικοκομματική και γραφειοκρατική δομή του παρά στα μέλη του. Το γνωρίζουν άλλωστε και οι ίδιοι διότι και σαν άτομα και σαν στελέχη του κόμματος, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που είναι στο Μαξίμου, βρίσκονται με τον μόνιμο φόβο του 3% και αυτός ο φόβος προσγείωσης από τον υπερβατικό τρόπο ζωής και επιβίωσης που ξαφνικά βρέθηκαν πάντα θα υπάρχει· διότι δεν τον κατέκτησαν οργανικά αλλά ό,τι ήρθε τους ήρθε ως μάννα εξ ουρανού.

Μην ακούτε που παριστάνουν τους ηττημένους. Θέλουν να παραστήσουν τη συμπεριφορά μεγάλου κόμματος που χάνει, “και τι πάθαμε, πώς το πάθαμε!” κ.λπ. Δεν έχουν αποκτήσει τον αέρα του πασοκτζή του ’80 ή του ’90 ή του 2000, αυτόν που λοιδορεί τη Δεξιά είτε είναι κυβέρνηση είτε αντιπολίτευση. Έναν Αλέξη έχουν και τίποτα άλλο σημαντικό. Είναι Αριστεροί οι συριζαίοι που θέλουν να γίνουν αστοί αλλά εδώ τα μεταξωτά βρακάκια δεν φτάνουν, θέλει και το άλλο.

Η τύχη τους χαμογέλασε στις εκλογές γιατι έκανε την εμφάνισή του ο χύμα λαός. Αυτός που φοβάται τη σοβαρότητα, την τάξη, το σύστημα, την ευθύνη και οτιδήποτε σοβαρό, ακόμη και τα

ομοιοκατάληκτα συνθήματα. Έβαλε και ένα μεγάλο χέρι ο Σκάι και ο Μαρινάκης και… ντουγρού ΣΥΡΙΖΑ.

Ο χύμα λαός, αυτή η άλαλη βουβή και ανορθολογική πραγματικότητα, κάνει την εμφάνισή του σε στιγμές που δεν θεωρούνται κρίσιμες για τους άλλους, σε στιγμές που δεν θεωρούνται οριακές για τους άλλους, σε στιγμές που δεν παίζεται κάτι σημαντικό σε πρώτο χρόνο για τους άλλους, αλλά και σε στιγμές που εκ πρώτης όψεως τίποτα δεν μπορεί να ανατραπεί. Και εδώ βρίσκεται η ανορθολογικότητά του. Η εμφάνισή του δεν γίνεται με τυμπανοκρουσίες ούτε με κραυγές. Ο χύμα λαός φοβάται τους σοβαρούς, το τηλεοπτικό πολιτικό οικονομικό πεδίο διαπλοκής, την «αναπτυξη», τις συμμαχίες των ισχυρών του πλούτου, την ορθολογική λειτουργία του συστήματος, την εικόνα της τάξης και της ευπρέπειας. Λειτουργεί απρόβλεπτα, ψηφίζει απρόβλεπτα και καμιά μέτρηση της κοινής γνώμης δεν το ανακαλύπτει. Παλιά, τέλη δεκαετίας του ’80, λέγαμε ότι ήταν η φωνή της Ομόνοιας -για να δώσω μια εικόνα στην περιγραφή. Λαϊκίστικο ταμπεραμέντο χωρίς αμφιβολία.

Ο χύμα λαός το 1990 έκανε την εμφάνισή του στις εκλογές, ανατρέποντας όλα τα προγνωστικά, και έδωσε όχι μόνο ανάσα αλλά και την επόμενη προοπτική στο ΠΑΣΟΚ του υπόδικου τότε πρωθυπουργού και των υπουργών του. Ανέβασε τα ποσοστά του ΠΑΣΟΚ και το διέσωσε για την επόμενη 20ετία, φοβούμενος την τότε συμμαχία Αριστεράς-Δεξιάς. Όμως όλα έχουν αλλάξει από τότε και ο χύμα λαός δεν έμεινε στάσιμος. Δεν είναι πια η φωνή της Ομόνοιας αλλά βρίσκεται πλέον παντού σαν υποκείμενο χύμα και χαμένο, γι’ αυτό δεν πρόκειται να το ανακαλύψει καμία μέτρηση της κοινής γνώμης. Ο χύμα λαός δίνει ώθηση με την παρουσία του αλλά ποτέ δεν θα χρεωθεί νίκη ή ήττα, πράγματα δηλαδή που προβλέπονται.

Την Κυριακή έκανε την εμφάνισή του στις εκλογές και ψήφισε ΣΥΡΙΖΑ χωρίς κανένας να το περιμένει και έδωσε στον ΣΥΡΙΖΑ μέλλον και χρόνο. Τον ανέδειξε ως μεγάλο νικητή των εκλογών ανατρέποντας όλα τα γκάλοπ σε σχέση με το ποσόστο του ΣΥΡΙΖΑ. Δεν είναι ορθολογικο το ποσοστό αυτό (από 23% στο 31% σε ένα

μήνα και μάλιστα στον ΣΥΡΙΖΑ) όπως δεν είναι ορθολογικός και ο τρόπος που εμφανίζεται ο χύμα λαός. Φυσικά, αυτός ο λαός δεν αφορά τον ΣΥΡΙΖΑ ούτε αποτελεί υποκείμενο κανενός. Δεν ανήκει σε κανέναν.

Είναι η παροδική και ενστικτώδης αντίδραση μιας κοινωνίας και κανένας δεν μπορεί να ποντάρει στον χύμα λαό. Έρχεται και φεύγει ξαφνικά.

Κι αν αυτά φαντάζουν σε κάποιους μεταφυσικά είναι γιατί έχουν τον κοινοβουλευτισμό και την κυρίαρχη πολιτική μέσα τους. Το απρόβλεπτο είναι μία **μόνιμη ενδεχομενικότητα**. Άσε που μας έχει τύχει πολλές φορές. Ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να κάνει τα συνέδριά του, τα κεντροαριστερά του ανοίγματα και άλλα ανέξοδα κούκου, αλλά δεν υπάρχει αντικείμενο για αντιπολίτευση. Ναι μεν ο χύμα λαός του έδωσε ώθηση αλλά δεν μπορεί να τον βοηθήσει άλλο. Πάντως το 4% παραμονεύει, διότι χωρίς κυβέρνηση η παραγωγή πολιτικού έργου έχει εξαντληθεί από τον ΣΥΡΙΖΑ και δεν άφησε τίποτα στο οποίο να μπορεί να κάνει αντιπολίτευση. Τόσο καλός διαχειριστής δεν έχει ξαναπεράσει.

Όμως και η αστική τάξη, που λένε οι Αριστεροί, και το Κράτος, που λέμε εμείς, δεν τον πέταξε σα στημένη λεμονόκουπα· θα τον ξαναχρειαστεί τελικά.

Πάλι εκλογές; Να φτύσουμε από μέσα μας το χτικιό της ανάθεσης

του Γιώργου Κτενά

Με την κοινοβουλευτική ατζέντα να έχει στην κορυφή τις εκλογές

της 7ης Ιουλίου, ας πούμε δύο λόγια για τον ΣΥΡΙΖΑ που αναδείχθηκε διαχειριστής κυβερνητικής εξουσίας με συγκεκριμένους όρους. Με την Αριστερά (παντού στον πλανήτη) παραδοσιακά να κινείται στα όρια σοσιαλδημοκρατίας – ρεφορμισμού, υπήρχε και στην Ελλάδα συγκεκριμένο πεδίο δράσης. Χωρίς κριτική στο κυρίαρχο φαντασιακό ανάπτυξης από τον ΣΥΡΙΖΑ, αποκαλύφθηκαν βαθύτερες αιτίες σύγκρουσης με το υπάρχον, που αφορούν μεταξύ άλλων τη θέσμιση, την ανάθεση, τον κρατισμό· την κυριαρχία των αφαιρέσεων και την πολιτική των αριθμομηχανών και των λογιστών μέσα από γερασμένες θεσμίσεις, που δεν γίνεται να αλλάξουν, επειδή άλλαξαν τα πρόσωπα που βρέθηκαν σε αυτές: υπουργικά γραφεία και αυτοκίνητα υπήρχαν πριν, υπουργικά γραφεία και αυτοκίνητα υπάρχουν και τώρα.

Η θεσμισμένη χρονικότητα του κοινοβουλευτισμού κρατάει χαμηλά τη λαϊκή συνειδητότητα. Αλλά τα κινήματα και η ίδια η κοινωνία δεν πρέπει να εγκλωβίζονται σε θεσμίσεις και κενολογίες της νεωτερικότητας. Η δική τους χρονικότητα και τα προτάγματα δεν επηρεάζονται και δεν πρέπει να επηρεάζονται από ημερομηνίες εκλογών και οτιδήποτε άλλο αναδεικνύει τον ψηφοφόρο – καταναλωτή πολιτικών. Είναι διαφορετική η ατζέντα του κοινοβουλευτισμού, κι εκείνων που επιζητούν αμεσοδημοκρατικές και αυτοδιαχειριστικές λύσεις και κοινωνικό έλεγχο στα κοινά αγαθά (ενέργεια, Πανεπιστήμιο κ.λπ). Τα παραδείγματα στην Ελλάδα είναι αρκετά: Από το αντι-gold κίνημα στις Σκουριές, μέχρι τη ΒΙΟ.ΜΕ., τις κινήσεις για την ενέργεια και το νερό, το κίνημα ενάντια στις εξορύξεις στην ‘Ηπειρο κ.α. Την ώρα που μυρίζει πόλεμος στην κυπριακή ΑΟΖ, η νυν κυβέρνηση περίπου δημιούργησε ιδιωτική ΑΟΖ στη θάλασσα της Κρήτης για τις πετρελαϊκές εταιρείες, με ενοίκιο 200 ευρώ/τετρ. χλμ. ανά έτος χρήσης (δεν υπάρχει κανένα λάθος, αυτό είναι το ποσό).

Η μικροπολιτική στα παράθυρα της τηλεδημοκρατίας δεν μπορεί να έχει σχέση με την πολιτική ατζέντα της κοινωνίας και των κινημάτων, όπως αυτή ξεγύμνωσε την αναντιστοιχία του κυβερνητικού από τον (όποιο) κοινωνικό ΣΥΡΙΖΑ: Αν ήθελε καθημερινή και αμφίδρομη σχέση με την κοινωνία για να δώσει τη

μάχη του κοινωνικού μετασχηματισμού, έπρεπε ήδη από την εποχή της αντιπολίτευσης να έχει μετατρέψει σε αγωνιστική κοινωνική δύναμη τα εκλογικά του ποσοστά και να ταύτιζε την κοινοβουλευτική αντιπολίτευση με την κοινωνία.

Υπάρχουν ακόμα όμως εγχειρήματα και φαντασιακά (που για ένα διάστημα ακόμα και ενσωματώθηκαν στις αφηγήσεις του ΣΥΡΙΖΑ) που αναδεικνύουν το Δημόσιο ενάντια στο Κρατικό και το Ιδιωτικό, δίνοντας με αξιοπρεπείς όρους ένα δυνατό σήμα αυτοθέσμισης και αυτοοργάνωσης. Όχι για να εκφράσουν την κοινωνία αλλά για να εκφραστούν μέσα από αυτή, μέσα από τις σύγχρονες ανάγκες της και τις αναγνώσεις που γίνονται σε αυτές. Δεν είναι η απόφαση του Τσίπρα να σπάσει το εμπάργκο στον ΣΚΑΪ, που νοηματοδοτεί, ούτε το χυδαίο δήθεν απολιτικό προφίλ της Athens Voice, που ξεγυμνώθηκε. Αντίθετα, το Sea Watch3 δείχνει τον δρόμο αυτό το διάστημα και η τολμηρή καπετάνισσά του.

Κλείνοντας, δύο λόγια στους ανθρώπους του κινήματος που χάλασε η ψυχολογία τους με τη συντριβή του ΣΥΡΙΖΑ στις Ευρωεκλογές και την αναμενόμενη ήττα στις βουλευτικές: Η εσωτερίκευση της εκλογικής αντιπροσώπευσης, της ανάθεσης δηλαδή σε τυπική διαδικασία ετερονομίας, καλό θα ήταν σιγά-σιγά να τους απομαγεύσει. Να φτύσουν το χτικιό από μέσα τους και να ανασάνουν ξανά καθαρό αέρα. Στις αστικές δημοκρατίες δεν υπάρχουν αυθόρμητες θεσμικές διευθετήσεις στα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία. Μόνο πίεση και διεκδίκηση από τα κάτω. Αυτή η πίεση και η διεκδίκηση είναι που φέρνει την αλλαγή και όχι το αν ο κυβερνητισμός είναι δεξιός ή αριστερός. Εντός νεοφιλελευθερισμού, αυτά είναι μόνο για τους τροχονόμους.

Πέρα από τη Μιζέρια των Εκλογών

Αναστάσης Ταραντίλης

Η πραγματικότητα απογύμνωσε τα μεγάλα ιδεολογικά αφηγήματα τόσο της ελεύθερης αγοράς όσο και του υπαρκτού σοσιαλισμού καθώς δεν κατάφεραν να δημιουργήσουν έναν καλύτερο και πιο δίκαιο κόσμο όπως ευαγγελίζονταν. Μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, πολλοί υποστηρικτές της ελεύθερης αγοράς βιάστηκαν να ανακοινώσουν το τέλος της ιστορίας, να διαπιστώσουν ότι μέχρι εδώ μπορεί να φτάσει η ανθρωπότητα, να υποστηρίξουν ότι μπορεί το σύστημα να μην είναι το πιο δίκαιο αλλά δεν γίνεται να ύπαρξει κάτι καλύτερο, να διακηρύξουν ότι ο καπιταλισμός νίκησε και δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική.

Βέβαια οι κοινωνίες είναι ανεξέλεγκτες δημιουργικές δυνάμεις και γι’αυτό έχουν πάντα τον τελευταίο λόγο. Για παράδειγμα, τα Κίτρινα Γιλέκα, ένα από τα κινήματα των τελευταίων ετών που λειτουργούν με αμεσοδημοκρατικές συνέλευσεις πολιτών όπως το Occupy στην Αμερική, οι πλατείες του 11΄ στην Ελλάδα ή οι πλατείες του 13΄ στη Βουλγαρία.

Η πρακτική των Κίτρινων Γιλέκων να καταλαμβάνουν διασταυρώσεις και πλατείες έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός διαφορετικού δημόσιου χώρου και χρόνου. Ξεφεύγουν από το καθιερωμένο τρίπτυχο **εργασία-κατανάλωση-ύπνος** και οικοδομούν τις συνθήκες για πολιτικό διάλογο και δράση, στοιχεία απαραίτητα για να αναπτυχθεί η αμεσοδημοκρατική οργάνωση. Λόγω του οριζόντιου τρόπου οργάνωσης το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων εναντιώθηκε στη λογική της ανάθεσης και έτσι, όταν τον Δεκέμβρη του 2018 ο Μακρόν ζήτησε από τα Κίτρινα Γιλέκα να εκλέξουν εκπροσώπους για να συνομιλήσουν με την κυβέρνηση εκείνοι αρνήθηκαν κατηγορηματικά. Μέσα από τις διαδικασίες τους τα Κίτρινα Γιλέκα βιώνουν την πραγματική πολιτική, δηλαδή **τη δημοκρατική συμμετοχή ίσων ατόμων τόσο στην απόφαση όσο και**

στην υλοποίησή της.

Σε μια εποχή που συνεχώς μας βομβαρδίζουν με ανόητους λόγους για να συμμετάσχουμε στις εκλογές – πχ. ψηφίστε Σύριζα για να μην βγει η Νέα Δημοκρατία, ψηφίστε Μακρόν για να μην βγει η Λεπέν, ψηφίστε Χίλαρι για να μην βγει ο Τραμπ – οφείλουμε να καταλάβουμε ότι οποιοδήποτε πρόσωπο πάρει την εξουσία θα εφαρμόσει την ίδια νεοφιλελεύθερη πολιτική. Το είδαμε με την «πρώτη φόρα Αριστερά» στην Ελλάδα, όταν σε μια νύχτα το ΟΧΙ έγινε ΝΑΙ. Το βλέπουμε στην «πρώτη φορά Αριστερά» στο Μεξικό, όπου η κυβέρνηση Ομπραδόρ – της οποίας κάποια μέλη, προτού ανέλθουν στην εξουσία, υποστήριζαν τους Ζαπατίστας – θέλει να υφαρπάξει εδάφη των Ζαπατίστας και των υπόλοιπων ιθαγενικών λαών για να δημιουργήσει τουριστικά θέρετρα και δρόμους.

Απέναντι στη μιζέρια και τα αδιέξοδα των εκλογών, και γενικότερα στη λογική της αντιπροσώπευσης, να βάλουμε μπροστά τη δράση στα κοινά, να φτιάξουμε συνελεύσεις των γειτονιών, των πόλεων, να δημιουργήσουμε ομοσπονδίες αυτών των συνελεύσεων. Να γίνουμε δημιουργικοί και να αρχίσουμε επιτέλους να μιλάμε για αυτά που έχουν σημασία. Η αμεσοδημοκρατική πολιτική δεν είναι κάποια επαναστατική ονείρωξη που δεν πρόκειται να συμβεί ποτέ, συμβαίνει σήμερα στη Ροζάβα, στους Ζαπατιστάς, αλλά και στη λιγότερο εξωτική Γαλλία όπου τα Κίτρινα Γιλέκα προσπαθούν, μέσα από τον θεσμό της Συνέλευσης των Συνελεύσεων να φτιάξουν ένα δίκτυο αμεσοδημοκρατικών συνελεύσεων σε όλη τη Γαλλία.

Είναι ο καιρός πλέον να δούμε ποια είναι όντως τα ρεαλιστικά όρια για μια ουσιαστική αλλαγή. Σίγουρα δεν είναι ρεαλιστική η μεταφυσική πίστη ότι ψηφίζοντας τον σωστό υποψήφιο (ή τουλάχιστον τον λιγότερο κακό) στις εκλογές θα αλλάξει κάτι, ούτε και η πίστη σε κάποιο επαναστατικό κόμμα-πρωτοπορία που κάποια στιγμή σε ένα αφηρημένο μέλλον θα δικαιωθεί και θα αλλάξει τα πάντα.

Ας είμαστε, λοιπόν, ρεαλιστές. Η αμέση δημοκρατία δεν είναι ούτε απάντηση ούτε υπόσχεση αλλά ένας τρόπος να βρούμε

συλλογικά τις δικιές μας απαντήσεις και να δημιουργήσουμε τα δικά μας νοήματα ώστε να οικοδομήσουμε έναν νέο κόσμο, όπου ο άνθρωπος δεν θα κυριαρχεί ούτε πάνω στον άνθρωπο αλλά ούτε πάνω στη φύση.

Προς μία Αναγνώριση της Εκλογικής Αποχής

Ιωάννα-Μαρία Μαραβελίδη

Σήμερα, με τις ματαιωμένες προσδοκίες της λογικής της ανάθεσης αλλά και τον ολοένα αυξανόμενο κυνισμό που επικρατεί ως προς κάθετι πολιτικό, φαίνεται αναγκαία η δημιουργία ενός κοινωνικού μετώπου **πολιτικής εκλογικής αποχής και συνείδησης**. Για να δημιουργηθεί ένας τέτοιος πόλος χρειάζεται να παρουσιαστούν συγκεκριμένες προτάσεις σε σχέση με αυτό, μέσα από ένα οριζόντιο, αμεσοδημοκρατικό κίνημα που προχωρά, πέρα από την αντίσταση και τη στείρα αποχή, στο επόμενο βήμα της ΠΡΟΤΑΣΗΣ.

Στη σύγχρονη ολιγαρχία που ζούμε, οι φωνές των από τα κάτω όχι μόνο δεν ακούγονται, αλλά δεν αναγνωρίζονται κιόλας. Ιδιαίτερα στην περίπτωση της αποχής, συνειδητής ή μη, το σύστημα επιλέγει να μην καταμετρά στο σύνολο των τελικών αποτελεσμάτων το ποσοστό της αποχής των εγγεγραμμένων εν δυνάμει ψηφοφόρων. Επιλέγει να αποκρύπτει την επιλογή της ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ των πολιτών, οι οποίοι δεν συναινούν και δεν πηγαίνουν στις κάλπες.

Για να αποκτήσει πολιτικό νόημα η αποχή θα πρέπει να απαιτήσουμε την **επίσημη αναγνώριση και καταμέτρησή της στο συνολικό 100% των εκλογικών αποτελεσμάτων**. Ενδεικτικά, να αναφέρουμε πως στις τελευταίες εκλογές το ποσοστό της αποχής

ήταν και πάλι πλειοψηφικό και έφτασε το 42%! Η Ν.Δ., που ‘πλασαρίστηκε’ ως πρώτη εκλογική δύναμη, αντί του πλαστού 33,1% έλαβε μόλις 18,5%, ενώ ο δεύτερος ΣΥ.ΡΙΖ.Α. πήρε αντί του 23,7% μόλις 13,2%. Εάν συνυπολογίσουμε και τις κοινωνικές ομάδες που ούτως ή άλλως δεν έχουν δικαίωμα ψήφου, όπως οι πρόσφυγες και οι ανήλικοι, τότε τα ποσοστά των κομμάτων κατρακυλούν ακόμη περισσότερο μπροστά στο κοινωνικό σώμα που πραγματικά ζει και κατοικεί σε αυτόν τον τόπο.

Η συνειδητοποίηση αυτού στον κόσμο πιστεύουμε πως μπορεί να έχει άμεσα αποτελέσματα ως προς τη μη-νομιμοποίηση και νομιμότητα του ίδιου του πολιτειακού συστήματος και μπορεί να προκαλέσει μία συζήτηση **περί κοινωνικής νομιμοποίησης** των εκάστοτε κυβερνήσεων. Απαιτείται άμεσα η συνειδητοποίηση από όλη την κοινωνία ότι το σύστημα αυτό κυβερνά με οικτρές μειοψηφίες (ο περισσότερος κόσμος δεν έχει συνειδητοποιήσει έως σήμερα ότι το 100% των αποτελεσμάτων που βλέπει στα Μ.Μ.Ε. είναι μόνο επί των ψηφισάντων) και ότι οι άνθρωποι που βλέπουμε καθημερινά έξω στον δρόμο κατά βάση ΔΕΝ ψηφίζουν.

Ταυτόχρονα βέβαια, και ενώ η αποχή συνεχίζει να μην καταχυρώνεται θεσμικά ως πολιτική στάση, οι ψήφοι μη-ενημερωμένων πολιτών που ρίχνουν ένα τυχαίο ψηφοδέλτιο στην κάλπη, οι ψήφοι ομογενών (που εδώ και δεκαετίες δεν ζουν στη χώρα), καθώς και οι λεγόμενες ψήφοι αντίδρασης, καταμετρώνται κανονικά επηρεάζοντας τις ζωές όλων -όχι πλέον ως απλή αντίδραση αλλά ως κανονικό καθεστώς με τα όλα του…

Ζούμε καθώς φαίνεται το θέατρο του παραλόγου, ή αλλιώς το θέατρο της εξουσίας.

Για να συνεχίσουμε σε αυτή τη συλλογιστική, θα ήταν χρήσιμο να πούμε πως το 2011-2012 τα οριζόντια κινήματα των Πλατειών και το Occupy ήταν αυτά που πρότειναν προς διαβούλευση μέσα από τις συνελεύσεις τους το αίτημα για επίσημη καταμέτρηση της αποχής στα τελικά εκλογικά αποτελέσματα και, **συνεπώς**, τη διεκδίκηση του να μένουν είτε κενές οι βουλευτικές έδρες του κοινοβουλίου που αντιστοιχούσαν στην αποχή, είτε να

συμπληρώνονται κληρωτά από τυχαίους πολίτες ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Επιπλέον, πρότειναν ανάλογα με το μέγεθος της αποχής, οι αντίστοιχες κρατικές βουλευτικές και κομματικές αμοιβές να δίνονται υποχρεωτικά σε οριζόντια, κοινοτιστικά και τοπικά εγχειρήματα για τη δημιουργία δομών και συνελεύσεων σε γειτονιές και δήμους.

Τέλος, είναι αυτονόητο πως από ένα σημείο και πέρα μια υπερβολικά υψηλή αποχή θα πρέπει να μετατρέπει αυτομάτως και συνταγματικά παράνομη τη διαδικασία των εκλογών. Σε περίπτωσεις όπως στις χώρες των Βαλκανίων, και όχι μόνο, τα ποσοστά της εκλογικής αποχής φτάνουν συστηματικά το 70% και 80%! Ταυτόχρονα, ο μέσος όρος συμμετοχής της Ευρώπης στις πρόσφατες ευρωεκλογές ήταν μόλις 50,95%. Να σημειώσουμε εδώ πως ακόμη και σε ένα σωματείο ή σύλλογο να πάει κάποιος, η διαδικασία απόφασης κρίνεται μη έγκυρη αν δεν υπάρχει **«απαρτία»,** ή αλλιώς η συμμετοχή του 50+ ή των 2/3 του σώματος. Αντιθέτως, σε επίπεδο κράτους και αντιπροσωπευτικής «δημοκρατίας» δεν υφίσταται κανένα τέτοιο κατώτατο όριο για την **ελάχιστη απαραίτητη συμμετοχή των πολιτών**. Θεωρούμε αδιανόητο και αποκαλυπτικό για τη φύση της, ούτως ή άλλως ψεύτικης, δημοκρατίας τους το ότι δεν υπάρχει μία τέτοια νόρμα.

Σκεφτόμενοι-ες όλα τα παραπάνω, βλέπουμε πως ένας λόγος των από τα κάτω θα έπρεπε να θέτει στη βάση του αυτά τα ζητήματα. Μία ανάδειξη των παραπάνω θεμάτων μπορεί να δώσει έναν άλλο, πιο ουσιαστικό και πολιτικό, χαρακτήρα στην επιλογή της αποχής και να τοποθετήσει στο επίκεντρο του προβλήματος το διαρκές αμεσοδημοκρατικό και αντιεξουσιαστικό ερώτημα του **«ποιος αποφασίζει;»**.

Κλείνοντας, είναι γνωστό τοις πάσι πως η άσκηση της σημερινής αντιπροσωπευτικής πολιτικής γίνεται κατά κόρον με όρους επαγγελματικής αποκατάστασης, για την εξασφάλιση και καριέρα των εκάστοτε υποψηφίων, που το τελευταίο που τους νοιάζει

είναι μία πολιτική αλλαγή (βλ. τον πρόσφατο τεράστιο αριθμό υποψήφιων δημοτικών συμβούλων). Είναι καιρός να αποφασίσουμε πως κανενά σοβαρό κοινωνικό σύστημα δεν μπορεί να στηρίζεται σε αισθήματα πίστης και υπόσχεσης, σε λέξεις χωρίς μνήμη και ευθύνη. Αντ' αυτού, συνεχίζουμε να παλεύουμε για έναν κόσμο αυτεξούσιων ατόμων, που είναι *λέκτορες των λέξεων και πράττοντες των πράξεων,* με δικαίωμα και υποχρέωση όλων στην άμεση συμμετοχή στις αποφάσεις.

Η αναγνώριση της αποχής, και τα θέματα που συνακόλουθα ανοίγει, είναι μια στιγμή αυτού του πολιτικού αγώνα.

Με εκατομμύρια νεκρούς Δον Κιχώτες… (Από «Τα κεραμίδια στάζουν» του Χρόνη Μίσσιου)

Χρόνης Μίσσιος, 1991, σελ. 73-76, *«Τα κεραμίδια στάζουν»*

«Τα κόμματα μας τελείωσαν, Μιχάλη. Χωρίστηκαν κι αυτά σε κεφάλι και κορμί, σε αρχηγούς και οπαδούς. Μόνο όσοι γουστάρουν να ασκούν εξουσία και να εξουσιάζονται, όσοι νοιώθουν μοναξιά και ανασφάλεια, ανήκουν πλέον στα κόμματα, από κοινωνικές εκφράσεις έγιναν κοινωνικά εκτοπλάσματα. Δεν διακονούν την κοινωνία, δεν την απελευθερώνουν, επιβλήθηκαν στην κοινωνία και την δολοφονούν.

Είναι πολύ εύκολο, ξέρεις, και αφάνταστα ανακουφιστικό, να εκχωρείσαι, να απαλλάσσεσαι από πάσαν ατομικήν ευθύνην. Κι εδώ που τα λέμε, τα αδιέξοδα όπου μας οδήγησαν -και που με κομπασμό τα ονομάζουν «πολιτισμό» – οι επιλογές του ανθρώπου, εξαντλούνται ανάμεσα στον αφηρημένο λόγο του αρχηγού, που καλύπτει όλη την τραγικότητα και την κτηνωδία της

πραγματικότητας, στη λατρεία των συμβόλων, στο ανάκλιντρο του ψυχαναλυτή και στο ζουρλομανδύα…

Η απόλυτη ταύτιση της εξουσίας -σκοπών, μέσων και μεθόδων- με μοναδικό σκοπό πώς θα κατακτήσουν μεγαλύτερο κομμάτι εξουσίας και περισσότερους οπαδούς, πώς θα βάλουν τις «μάζες» να δουλέψουν καλύτερα, κατατρώγωντας τα σωθικά τους και δολοφονώντας τη μήτρα που της γέννησε, είναι η κοινή τους συνισταμένη…

Το όνειρο εκατομυρίων ανθρώπων που βίωσαν την πιο βάρβαρη εξουσία των πιο υψηλών ιδανικών: ένα μπουκάλι κόκα κόλα… Γεμίσαμε από λέξεις που δεν κοστίζουνε τίποτα πια, μαρμαρωμένες στο παρελθόν από την κακιά μάγισα της εξουσίας. Ποιος θα τις λευτερώσει; Ποιος θα τις αναστήσει; Ποιος θα τις καθαρίσει από τον τρόμο, την οδύνη και την απάτη;… Γεμίσαμε από «επαναστάτες» – είναι της μόδας, βλέπεις, δεν κοστίζει τίποτα. Μα όταν μια ζωή η μόνη σου έγνοια είναι πώς θα λαδώνεις την προπέλα που σου βάλανε στον κώλο το σύστημα και οι αρχηγοί, είσαι ένα πια…

Ποιος θα πληρώσει την πίκρα των κομμουνιστών, που μπροστά στον τάφο, δεν έχουν ένα τοπίο να ακουμπήσουν την τρυφερότητά τους;… Μερικοί βολεύτηκαν: «Δεν φταίνε οι ιδέες, μα οι συνθήκες». Μάλιστα. Εν ονόματι του μαρξισμού και του «επιστημονικού σοσιαλισμού». Καημένε Προυντόν, καημένε Όουεν, καημένε Μπακούνιν και όλοι εσείς που δεν σας επιτρέψαμε να φέρετε στην επανάσταση το άρωμα της ευαισθησίας, της φαντασίας και του παραλόγου…

Όχι, δεν ανήκω πουθενά, ούτε ψηφίζω πια. Δεν έχω να δώσω λόγο σε κανέναν, δε θέλω να είμαι αρεστός σε κανέναν, μιας και δε θέλω να πείσω κανέναν, δε θέλω να σώσω κανέναν, δε θέλω καμία νίκη. Είμαι ευτυχής. Δεν έχω καμία πρόταση, δε φοβάμαι καμία απόρριψη, παρά μόνον εκείνη στα μάτια των γυναικών… Μπα, μη θαρρείς πως είμαι λεύτερος. Άλλωστε, ούτε ξέρω πια τι θα πεί η λέξη που στ’ όνομά της θυσιάστηκαν τα υψηλότερα συναισθήματα, αλλά που κάθε αγώνας για την κατάκτησή της παγίωνε την

αναίρεσή της, εμπεδώνοντας, όλο και πιο αποτελεσματικά, όλο και πιο πλατιά, την εξουσία μέσα στην κοινωνία.

Θαρρώ πως δεν μπορούμε να μιλάμε πια για ελευθερία, αλλά για μια απελευθέρωση… Ναί… πρέπει να αποκαταστήσουμε τη ζωή μέσα μας. Χωρίς μια βαθιά επανάσταση του είναι μας, αν δεν ξεράσουμε όλη τη φιλοσοφική και ιδεολογική σαβούρα που μας τάϊσε ο «πολιτισμός», δεν πρόκειται να πετάξουμε προς πουθενά… Μην περιμένεις, σου είπα, δεν έχω καμία πρόταση, ούτε γλώσσα να σου μιλήσω. Ένα νεκροταφείο ο λόγος, οι λέξεις με προδίδουν, με παραπέμπουν ξανά στο παρελθόν, στις λογικές κατασκευές του οράματος. Αλλά εμείς ποτέ δεν υπήρξαμε «λογικοί», ποτέ δεν ήμασταν ωφελιμιστές. Γιατί, τότε, τι σκατά ζητάγαμε στα μπουντρούμια, στα βασανιστήρια και στα εκτελεστικά αποσπάσματα, χωρίς να πιστεύουμε στο ουρί του παραδείσου; Εμείς, οι υπερασπιστές της ευτυχίας και λάτρεις της ζωής και της ελευθερίας; Γιατί δεν κάναμε και μείς τον κοριό, ώσπου να ‘ρθει η μέρα να μας θάψουνε να ησυχάσουμε;…

Όχι! Εμείς που φτάσαμε ως τα έσχατα, πρέπει να ζορίσουμε το μυαλό και το κορμί μας να φτάσει ως την ύψιστη τρέλα της απόλυτης άρνησης, και μέσα από τη φωτιά της εσωτερικής μας αντίστασης να αναστήσουμε την αισθαντικότητά μας, το νόημα και τον αισθησιασμό της ζωής μας… Μπορούμε να το κάνουμε; Να επαναπροσδιορίσουμε τις αξίες της ζωής μας; Ιδού το μέγα φιλοσοφικό ερώτημα της εποχής μας…

Χιλιάδες εξεγέρσεις, επαναστάσεις, πολέμοι, πραξικοπήματα, μεταρυθμίσεις, τεχνολογικές επαναστάσεις, και η ζωή μας κατάντησε μια τραγική περιπέτεια μέσα στην κρεατομηχανή της εξουσίας. Απολέσαμε το «υπαρξιακό μας πρόβλημα», που θα μας βοηθούσε να επαναστατήσουμε ή να τρελαθούμε. Το αίτημα της ατομικής μας ολοκλήρωσης, της εμπραγμάτωσης, της αισθησιακής και συναισθηματικής μας αρμονίας, γίνεται όλο και πιο ανέφικτο, όλο και πιο συρρικνωμένο… Δεν είναι πια δυνατόν να συνενοηθούμε με ιδεολογίες, αλλά μέσα από την ατομική συμπεριφορά και πράξη, τη συλλογική μας συν-κοινωνία, τη συνεργασία, τη συλλογική μας συν-αρμονία, την ατομική μας συν-

διαφορετικότητα. Ο λόγος, εσωτερικά φαγωμένος, όπως και η ζωή μας, δεν είναι πια ικανός για συν-κοινωνία.

Οι λέξεις χωρίς μνήμη και ευθύνη, σέρνονται στην καθημερινότητα, κουρέλια χωρίς σώμα, που τα παίρνει ο άνεμος, όπως τις ξεσκισμένες αφίσες των κομμάτων και των σωματείων… Δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε διαφορετικά, παρά μόνο μέσα από την αγάπη, την τρυφερότητα του χαδιού, το ερωτικό μας βλέμμα. Από την επαφή μας με τη γη, με τη φύση, θα ξαναγεννηθεί ο καινούριος λόγος της ατομικής ευθύνης και μνήμης.

– Άρα έχεις πρόταση…

– Όχι, μα θαρρώ πως μια μέρα θα ξανανταμώσουμε και με τον εαυτό μας, και με τον διπλανό μας, και με τον κόσμο… Σκέφτομαι πως η κινητήρια δύναμη της ζωής είναι η αναζήτηση της χαράς, της ηδονής, της απόλαυσης. Αυτό το βλέπεις με την πρώτη ματιά γύρω στη φύση, αν τα μάτια σου είναι ακόμα κατοικημένα από τις αισθήσεις. Ζωή, ηδονή, χαρά θάνατος, είναι μια αδιατάρακτη ταυτότητα, κι αυτό είναι ένας σημαντικός λόγος αισιοδοξίας…

Το λάθος των επαναστατικών κινημάτων ήταν πως αναζήτησαν τις νέες πολιτισμικές αξίες σ’ έναν πυρήνα δυστυχίας. Δεν ξέρω αν με καταλαβαίνεις, μα θέλω να πώ πως, αντί να κηρύξουμε την απόλαυση της ζωής, κηρύξαμε την ισότητα στα καταναλωτικά αγαθά. Αντί την απελευθερώση από την πολυπλόκαμη εξουσία, την ελευθερία του συνέρχεσθαι… Έτσι, από επαναστατικοί καταλύτες γίναμε απόστολοι-εξουσία του κερατά. Η αναζήτηση αυτής της «ευτυχίας» μας οδήγησε στην ίδια αντίληψη για τη ζωή, στον ίδιο τρόπο σκέψης και τρόπο ζωής, με τον καπιταλισμό, που θέλαμε να ανατρέψουμε.

Ήταν φυσικό λοιπόν, ύστερα από μια δραματική και τραγική περιπλάνηση, να ξανανταμώσουμε με τον καπιταλισμό, και μάλιστα ως υπανάπτυκτοι ή ξεπεσμένοι πρίγκηπες, αλλά με εκατομμύρια νεκρούς Δον Κιχώτες που, ποιος ξέρει, ίσως τούτη τη στιγμή τα θαμμένα κοντάρια τους πετάνε τα πρώτα βλαστάρια τους μέσα στη γη… Αλλιώς… δες τα, αν αφαιρέσεις τις λέξεις και τα συνθήματα,

όλα τα άλλα είναι απελπιστικά όμοια… Μα τι περιμένεις, σαν ο Μάρξ, που ήθελε να λευτερώσει τον κόσμο, δεν μπόρεσε να λευτερώσει τον εαυτό του… Το ξέρεις δα πως ήταν «μοίχος», γαμούσε κρυφά την υπηρέτριά του, δηλαδή και αφεντικό με δούλα και υπόδουλος στην παντρειά… Μα πώς αλλιώς, αφού στην φιλοσοφική του ανάλυση «ξέχασε» το «συνουσιάζομαι άρα υπάρχω» και το αντικατέστησε με την μαλακία του Καρτέσιου: «σκέφτομαι άρα υπάρχω…». Κι αφού μόνο εμείς «σκεφτόμασταν», εμείς υπήρχαμε, κι όσο σκεφτόμασταν, τόσο χάναμε την επαφή μας με τη ζωή…»